

פתרון מורחב דינוני ספטמבר 24

1. נשיא בית משפט השלום במחוז המרכז הורה על העברת תיקים שנפתחו בבית משפט השלום בכפר סבא בחודש ינואר וטרם החל בהם הדיון לבית משפט השלום בראשון לציון, אשר נמצא באותו מחוז.

כיצד יכול בעל דין הרואה עצמו נפגע להשיג על החלטה זו?

- א. בהגשת ערעור בזכות לנשיא בית המשפט המחוזי.
- ב. **בהגשת בקשה לנשיא בית משפט השלום לעיון מחדש בהחלטתו.**
- ג. בהגשת ערעור בזכות לבית המשפט המחוזי.
- ד. לא ניתן להשיג על ההחלטה.

התשובה היא ב'

סעיף 49 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984

49. (א) נשיא בית משפט השלום רשאי להורות שהליך מסוים שהובא או שיש להביאו לפני בית משפט שלום במקום פלוני וטרם החל הדיון בו, או שענין שהוחלט בו על פסלות שופט, בין שהחל הדיון בו ובין שטרם החל הדיון בו, יהיה נידון בבית משפט אחר הנמצא באזור שיפוט שבו הוא מכהן כנשיא, וכן רשאי הוא להורות כאמור לגבי סוג מסוים של הליכים אזרחיים והליכים בעבירות תעבורה.
(תיקון מס' 68) תשע"ב-2012
(ב) בעל דין הרואה את עצמו נפגע מהחלטת נשיא בית משפט השלום כאמור בסעיף קטן (א), רשאי לבקש ממנו לעיין מחדש בהחלטה;
(תיקון מס' 68) תשע"ב-2012
(2) בהחלטה בבקשה לעיון מחדש לפי פסקה (1), ישקול נשיא בית משפט השלום את מידת הפגיעה הצפויה בבעלי הדין כתוצאה מההעברה, את המרחק בין בית המשפט שממנו הועבר ההליך לבין בית המשפט שאליו הועבר ואת הבטחת נגישותם של בעלי הדין לבית המשפט;
(תיקון מס' 68) תשע"ב-2012
(3) על החלטה כאמור בפסקה (2) ניתן לערער לפני נשיא בית משפט מחוזי.

הסבר:

אם בעל דין רואה עצמו נפגע מהחלטת נשיא בית משפט השלום להעביר תיק לבית משפט אחר באותו אזור שיפוט, רשאי בעל הדין להגיש בקשה לנשיא בית המשפט לעיון מחדש בהחלטה. הנשיא ישקול את הנזק שעלול להיגרם לבעלי הדין, את המרחק בין בתי המשפט, ואת נגישות הצדדים לבית המשפט.
אם הבקשה לעיון מחדש נדחתה, ניתן לערער על ההחלטה לנשיא בית המשפט המחוזי, אך הערעור מגיע רק לאחר שלב הבקשה לעיון מחדש.

הסעיף מכוון אותנו לשני היבטים עיקריים:

1. **העברת דיון על ידי נשיא בית המשפט:** נשיא בית המשפט רשאי להורות על העברת דיון רק אם טרם החל הדיון.
2. **פסלות שופט:** במקרה של פסלות שופט, אין זה משנה אם הדיון החל או לא – הנשיא רשאי להורות על העברת הדיון בכל שלב.

נקודות לתשומת לב:

- במקרה הנוכחי צוין במפורש כי הדיון טרם החל, ולכן חשוב לשים לב להבחנה זו.
- אם השאלה נוגעת לפסלות שופט, אין חובה שהדיון טרם החל – הנשיא רשאי להעביר את הדיון בכל שלב.
- במקרה של בקשה לעיון מחדש:
 - יש לפנות תחילה לנשיא עצמו.
 - רק לאחר מכן הנשיא ישקול את מידת הפגיעה, המרחק בין בתי המשפט, והבטחת נגישותם של הצדדים.
 - הערעור על החלטה בעיון מחדש יוגש לנשיא בית המשפט המחוזי.
- במקרה שהשאלה עוסקת בעיון מחדש, התשובה הנכונה תהיה "א'", שכן ניתן להגיש ערעור לנשיא המחוזי.

2. אלמוני הורשע בעבירה של רצח לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ונגזר עליו עונש של 25 שנות מאסר בפועל. אלמוני ערער לבית המשפט העליון על הכרעת הדין וטען לחפותו. הצדדים הגישו את סיכומי טענותיהם בכתב, וכן התקיים דיון שבו השלימו הצדדים את טענותיהם בעל פה. כחודש לאחר שהסתיימו טענות הצדדים, אך טרם שניתן פסק הדין בערעור, הודיע אלמוני כי הוא מבקש לחזור בו מהערעור.

מה הדין?

- א. בשלב זה אלמוני אינו רשאי כלל להגיש בקשה לחזור בו מהערעור.
- ב. **בשלב זה נדרשת רשות בית המשפט כדי שאלמוני יחזור בו מהערעור.**
- ג. בשלב זה נדרשת הסכמת המדינה כדי שאלמוני יחזור בו מהערעור.
- ד. אלמוני רשאי לחזור בו מהערעור בכל עת, ובית המשפט אינו מוסמך שלא לאפשר זאת.



3. שרה קיבלה פסק דין מזונות נגד יצחק, בעלה לשעבר, בגין חוב מזונות לילדיהם. שרה פתחה תיק הוצאה לפועל במסלול מזונות. שרה מבקשת לדעת אם בשלב מסוים ייתכן כי הלשכה תוציא פקודת מאסר נגד בעלה אם הוא לא שילם את החוב.

מה הדין?

- א. במסלול מזונות אין כלל שימוש בהליך של מאסר.
- ב. בסלול מזונות רק המוסד לביטוח לאומי רשאי לבקש פקודת מאסר.
- ג. במסלול מזונות האפשרות להוציא פקודת מאסר נגד חייב היא רק במקרה שבו הצטבר חוב מזונות במשך 6 חודשים.
- ד. במסלול מזונות השימוש בפקודת מאסר נגד חייב יאושר לאחר הודעה לזוכה ואם אין הליכים אחרים יעילים לגביית החוב.

התשובה היא ד'

סעיף 20טו לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967

נקיטת הליכים במסלול מזונות (תיקון מס' 42) תשע"ג-2013

- 20טו. (ד) הכללים יבטיחו כי לשכת ההוצאה לפועל לא תיזום מאסר לפי פרק זה אלא אם כן –
- (1) נוכח הליכים אחרים שננקטו לשם גביית החוב, לרבות הליכים לקבלת מידע על החייב, ככל הנדרש, והגבלות אחרות שהוטלו עליו לפי פרק ו'1, אם הוטלו, אין הליכים אחרים שפגיעתם בחייב פחותה ויש בהם כדי להביא לתשלום החוב;
 - (2) נמסרה לזוכה, זמן סביר מראש, הודעה על הכוונה ליזום מאסר.
- (ה) הכללים ייקבעו כך שתינתן עדיפות לטיפול בבקשות לביצוע במסלול מזונות של זוכים שאינם המוסד על פני טיפול בבקשות כאמור של המוסד.
- (ו) הכללים יפורסמו ברשומות.

הסבר:

החוק קובע שתי דרישות בשביל להשתמש בפקודת מאסר:

1. ננקטו הליכי גביה אחרים פחות פוגעניים ולא הצליחו להביא לתשלום החוב (עיקולים והגבלות שונים).
 2. הזוכה (במקרה זה שרה) קיבלה הודעה מראש על הכוונה ליזום פקודת מאסר, ויש לה זמן סביר להתייחס לכך.
- תשובה א': אינה נכונה, כי הליך מאסר אכן קיים במסלול מזונות, אך הוא כפוף לתנאים המפורטים.
- תשובה ב': אינה נכונה, כי לא רק המוסד לביטוח לאומי יכול לבקש פקודת מאסר. גם הזוכה יכול לבקש זאת בתנאים.
- תשובה ג': לא מדויקת, כי אין הכרח שהחוב יצטבר דווקא במשך 6 חודשים. מה שחשוב זה שננקטו הליכים אחרים והם לא היו יעילים, ולאחר מכן ניתן לפנות לאפשרות של מאסר.
- *מומלץ לראות תרשים ההשוואה בין מאסר בן זוג לזוכה רגילה וביטוח לאומי.

4. במסגרת הליך המתנהל בבית המשפט המחוזי בתל אביב החליט השופט כי הסיכומים של הצד שכנגד יוגשו בתוך 40 ימים ובהיקף של עד 10 עמודים. אתה חושש כי ההחלטה תאריך ותסרב את ההליך.

מה באפשרותך לעשות באופן מיידי?

- א. עליך להגיש בקשה לרשות ערעור לבית המשפט העליון.
- ב. עליך להגיש בקשה לרשות ערעור על היקף כתב הטענות, אך לא תוכל להגיש בקשת רשות ערעור על הזמן שניתן להגשתו.
- ג. הגשת ערעור בזכות, שיידון בדן יחיד.
- ד. לא ניתן להגיש בקשת רשות ערעור על החלטה זו.

התשובה היא ד'

סעיף 1 לצו בתי המשפט (סוגי החלטות שלא תינתן בהן רשות ערעור), התשס"ט-2009

1. לא תינתן רשות ערעור על החלטה מן הסוגים המפורטים להלן:
 - (1) החלטה בעניין קביעה ושינוי של מועדי דיון ומועדים להגשת בקשות, תגובות, כתבי טענות, מסמכים, סיכומים ותצהירים (להלן בצו זה – כתבי טענות);
 - (2) החלטה בבקשה להארכת מועד הקבוע בחיקוק, למעט החלטה שמשמעותה שלילת האפשרות לפתוח בהליך;
 - (3) החלטה בנוגע להיקף כתבי טענות;
 - (4) החלטה בעניין שלבי הדיון בהליך, למעט החלטה שהדיון יישמע במפוצל או שיתקיים דיון נפרד בתביעה שכנגד ובהודעה לצד שלישי;
 - (5) החלטה בעניין הזמנת עדים, סדר שמיעת עדים, ושאלות המוצגות לעדים לרבות קבלה או דחייה של התנגדות בעניין זה, למעט החלטה על דחיית בקשה לזמן עד או להגיש ראייה, או החלטה בעניין בקשה לעדות מוקדמת;
 - (6) החלטה בעניין סדר הבאת עדויות ואופן הגשת עדויות, למעט החלטה בעניין מתן עדות מחוץ לכתלי בית המשפט, ובכלל זה בהיוועדות חזותית;
 - (7) החלטה שהיא קבלת בקשה לביטול פסק דין או לביטול החלטה;
 - (8) החלטה בעניין הטלת הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין ושיעורם, למעט אם ניתנה לאחר מתן פסק הדין ואינה נבלעת בו;
 - (9) החלטה ליתן רשות להגן ולקבל התנגדות לביצוע שטר או התנגדות לביצוע תביעה על סכום קצוב לפי סעיף 1א81 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967;
 - (10) החלטה לפי פרק ט' לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, למעט החלטה בעניין גילוי מסמך פלוני, עיון במסמכים ובעניין טענת חיסיון.

הסבר:

במקרה הזה, ההחלטה של השופט נוגעת למועדים והיקף כתבי הטענות (הסיכומים), כלומר, כמה זמן יש לצד השני להגיש את סיכומיו ומה אורכם. לפי סעיף 1 לצו בתי המשפט, לא ניתן לערער על החלטות שקשורות לקביעת מועדי הגשת מסמכים או היקפם.

הסעיפים הרלוונטיים מהצו הם:

1. סעיף 1(1) – אי אפשר לערער על החלטות הנוגעות למועדים להגשת כתבי טענות.
2. סעיף 1(3) – אי אפשר לערער על החלטות בנוגע להיקף כתבי טענות.

צו נאמן	
הכלל – ערעור יוגש בסוף ההליך	החריגים – ערעור יוגש עכשיו
מועדים	שלילת פתיחת הליך
היקף כתב טענות	X
שלבי הדיון	דיונים מפוצלים
ראיות	דחיית זימון עד/הגשת ראייה/עדות מוקדמת/עדות מחוץ לבית המשפט
קבלת בקשה לביטול פס"ד	X
הוצאות משפט ושכ"ט	החלטה שניתנה לאחר פסק הדין ושאינה משנה את פסק הדין
קבלת התנגדות שטר, קבלת התנגדות לסכום קצוב	X
שאלונים ורשימת מסמכים – גילוי מסמכים	חיסיון, ספציפי, עיון במסמכים (חסע)

5. תובע קיבל לידיו את כתב ההגנה. הוא שוקל להגיש כתב תשובה.

מה מבין הבאים מבטא באופן נכון את הדין הנוגע לכך?

- א. חובה על התובע להגיש כתב תשובה. כל טענה בכתב ההגנה שהתובע לא יתייחס אליה, ייחשב שהתובע הסכים לה.
- ב. חובה על התובע להגיש כתב תשובה. כל טענה בכתב ההגנה שהתובע לא יתייחס אליה, ייחשב שהתובע הכחיש אותה.
- ג. **התובע רשאי להגיש כתב תשובה. לא הגיש התובע כתב תשובה, ייחשב כמכחיש כל טענה בכתב ההגנה שהוא לא הודה בה במפורש.**
- ד. התובע רשאי להגיש כתב תשובה. לא הגיש התובע כתב תשובה, ייחשב כמודה בכל טענה בכתב ההגנה שלא הוכחה מפורשות.

התשובה היא ג'

תקנה 18 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018

18(א). תובע רשאי להגיש כתב תשובה לכתב ההגנה בתוך ארבעה עשר ימים מיום שהומצא לו כתב ההגנה; כתב תשובה לא יכלול נימוק תביעה חדש או כל טענה שאינה מתיישבת עם טענותיו הקודמות של בעל דין; לא הגיש התובע כתב תשובה יראו אותו כמכחיש את כל הטענות שנטענו בכתב ההגנה, ובלבד שהתובע לא הודה בהן במפורש.
(ב) היקפו של כתב התשובה לא יעלה על שלושה עמודים, לא כולל הכותרת.

הסבר:

תובע רשאי (אך לא חייב) להגיש כתב תשובה וזאת בתוך 14 ימים מהיום שבו הומצא לו כתב ההגנה.
היקף כתב התשובה לא יעלה על 3 עמודים (למעט הכותרת).
בכתב התשובה התובע לא יוסיף עילות תביעה חדשות או טענות שסותרות את מה שנטען לפני כן.
אם התובע בוחר שלא להגיש כתב תשובה, יראו אותו כמכחיש את כל הטענות שבכתב ההגנה, אלא אם הוא הודה בהן במפורש.



6. מה הדין כאשר התובע אינו מצרף חוות דעת של מומחה רפואי לכתב טענותיו בתביעה של נזקי גוף?

- א. מזכירות בית המשפט תיתן לתובע התראה בכתב 20 יום מראש שעליו לתת טעם מדוע לא יימחק ההליך.
- ב. ככלל, התובע לא יהיה רשאי להשמיע עדות של מומחה רפואי ולא יוכל להוכיח עניין שבמומחיות רפואית מטעמו לעניין הנידון.
- ג. המזכיר המשפטי ידחה את קבלת כתב התביעה, שכן אינו ממלא אחר הדרישות הקבועות בתקנות.
- ד. בית המשפט יהא רשאי להטיל על התובע הוצאות לטובת בעל הדין שכנגד או לטובת אוצר המדינה.

התשובה היא ב'

תקנה 93 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018

93(א) בעל דין שלא צירף חוות דעת בעניין שברפואה לכתב טענותיו ובית המשפט לא פטר אותו מכך, לא רשאי להשמיע עדות של מומחה רפואי ולא יוכל להוכיח עניין שבמומחיות רפואית מטעמו לעניין הנדון, זולת אם היתה זו חוות דעת נגדית או אם בית המשפט סבר כי יש לאפשר לו לעשות כן מטעמים מיוחדים.

(ב) בלי לגרוע מסמכויות בית המשפט לפי תקנות אלה, בעל דין שלא נענה לדרישה או הוראה של בית המשפט לפי פרק זה או שלא נענה במידה מספקת, ואי-ההיענות היתה בלא הצדק סביר, לא ייזקק בית המשפט להוכחה של עניין שבמומחיות מטעמו לעניין הנדון.

הסבר: אם בעל דין לא נענה לדרישה או להוראת בית המשפט או שלא נענה להן במידה מספקת – בית המשפט לא ייזקק להוכחת עניין שבמומחיות מטעמו לעניין הנדון.
חריג – בית המשפט רשאי להתיר לבעל הדין להוכיח עניין שבמומחיות אם היה הצדק סביר למחדלו.

במקרה שלפנינו התובע לא צירף חוות דעת מומחה רפואי לכתב הטענות בתביעת נזקי גוף. לכן התובע לא יהיה רשאי להשמיע עדות של מומחה רפואי ולא יוכל להוכיח עניין רפואי בתביעה שלו, אלא אם כן קיבל אישור לכך מבית המשפט לאחר שהוכיח שהיה הצדק סביר או טעמים מיוחדים (למשל, אם יש סיבה סבירה למחדל).

ארחיב בעניין חוות דעת ברפואה/לא ברפואה:

חוות דעת לא ברפואה	חוות דעת ברפואה	
חוות דעת נגדית שלא הוגשה במועד תוגש באישור בית המשפט	הנתבע רשאי להודיע לתובע תוך 30 יום כי הוא מעוניין שיעמוד לבדיקה נגדית מטעמו. על הנתבע להגיש תוצאות הבדיקה תוך 60 יום מיום ההמצאה, במידה והצד השני מעוניין לקבל תוצאות חוות הדעת על הנתבע להמציא לו אותן.	
תוגש חוות הדעת עד המועד שנקבע לתצהיר עדות ראשית חריג: לא נקבע מועד להגשת תצהיר עדות ראשית, תוגש עד 60 יום לפני ישיבת ההוכחות הראשונה.	התובע מגיש בכתב טענותיו חוות דעת.	שלב א
הנתבע יגיש חוות דעתו עד מועד הגשת תצהיר עדות ראשית חריג: לא נקבע מועד תצהיר עדות ראשית, על התובע להגיש חוות הדעת עד 30 יום לפני ישיבת ההוכחות הראשונה.	הנתבע רשאי לדרוש מהתובע לעמוד לבדיקה נגדית מטעמו ואת הדרישה הזאת עליו להמציא לו תוך 30 יום מהמצאת כתב התביעה.	שלב ב
	הנתבע עומד לבדיקת מומחה נגדית ועל הנתבע באם מעוניין להגיש את החוות דעת הנגדית תוך 60 יום לבית המשפט.	שלב ג

7. עו"ד ארז ביקש מרשם בית המשפט העליון שאינו שופט לפסול את עצמו מלשבת בדין בבקשה להארכת מועד שהגיש. הרשם דחה את בקשת הפסילה של עו"ד ארז, ועל החלטה זו הגיש עו"ד ארז ערעור.

על פי הדין, מי רשאי לדון בערעור?

- א. רשם בית המשפט העליון שהוא שופט כפי שיקבע נשיאו.
- ב. נשיא בית המשפט העליון בלבד או רשם בית המשפט העליון שהוא שופט, כפי שיקבע נשיאו.
- ג. נשיא בית המשפט העליון או מותב של שופטי בית המשפט העליון או שופט אחד, הכול כפי שיקבע נשיאו.
- ד. נשיא בית המשפט העליון או מותב של שופטי בתי המשפט העליון בלבד, כפי שיקבע נשיאו.

התשובה היא ג'

סעיפים 77א, 105 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984

עילות פסלות

77א. (א) שופט לא ישב בדין אם מצא, מיזמתו או לבקשת בעל דין, כי קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט.

(ג) החלטת שופט או בית משפט לפי סעיף זה תהיה מנומקת, ורשאי בעל דין לערער עליה לפני בית המשפט העליון; בערעור ידון נשיא בית המשפט העליון, או מותב של שופטי בית המשפט העליון, או שופט אחד, הכל כפי שיקבע הנשיא.

פסלות

105ב. לעניין טענת פסלות נגד רשם, דין רשם שאינו שופט כדין שופט, והוראות סעיף 77א יחולו.

הסבר:

בהתאם לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, כאשר מוגש ערעור על החלטת רשם בית המשפט העליון, הערעור ידון על ידי נשיא בית המשפט העליון או על ידי מותב של שופטי בית המשפט העליון או שופט אחד, בהתאם להחלטת נשיא בית המשפט העליון.

הסבר:

1. סעיף 77א לחוק בתי המשפט עוסק בפסילת שופט וקובע מי רשאי לדון בערעור על החלטת פסילה. לפי סעיף זה, הערעור יידון על ידי נשיא בית המשפט העליון או מותב של שופטי בית המשפט העליון או שופט אחד, כפי שיקבע נשיאו.
2. סעיף 105ב לחוק קובע כי דין רשם שאינו שופט, לענייני פסלות, כדין שופט. כלומר, הכללים של פסילת שופטים חלים גם על רשם שאינו שופט. לכן, כשמדובר בערעור על החלטת רשם לגבי בקשת פסילה, נשיא בית המשפט העליון או הרכב שופטים שהוא יקבע יוכלו לדון בערעור, בדיוק כמו במקרים של פסילת שופט.

הרחבה: מה שניסו לבלבל הוא הנושא של פסלות ביחס לרשם שאינו שופט, מה שייתכן וגרם לייחס לכך חשיבות מיותרת ולבלבול בשאלה. חשוב להבין שדינו של רשם זהה לדינו של שופט. פסק דין שניתן על ידי רשם נחשב לפסק דין לכל דבר ועניין, ללא קשר לזהות נותן ההחלטה. בעניין פסלות, אין חשיבות להבחנה בין רשם לשופט, והנושא אינו רלוונטי לדיון. לפיכך, אין סיבה להתבלבל. השאלה עוסקת במותבים ולא בפסק דין או בהחלטה אחרת.

8. נגד עו"ד פלוני הוגשה לבית הדין המשמעתית קובלנה בגין עבירה של ניגוד עניינים, אך הוא לא השיב לכתב הקובלנה. 7 ימים לפני מועד הדיון שנקבע בתיק בפני בית הדין המשמעתית ביקשה ועדת האתיקה לתקן את כתב הקובלנה ולהוסיף בו אישומים שונים, ועל כן הגישה הודעה על כך לבית הדין המשמעתית. עו"ד פלוני התנגד מיד וטען שוועדת האתיקה איננה רשאית לתקן את כתב הקובלנה לאחר שהוגש לבית הדין.

מה הדין?

- א. דין טענתו של עו"ד פלוני להתקבל. משעה שהוגש כתב קובלנה לבית הדין המשמעתית לא ניתן להוסיף עליו אישומים. אלא רק לגרוע ממנו אישומים.
- ב. דין טענתו של עו"ד פלוני להתקבל. משעה שהוגש כתב קובלנה לבית הדין המשמעתית לא ניתן לתקן אותו כלל.
- ג. דין טענתו של עו"ד פלוני להידחות. ועדת האתיקה יכולה תמיד ובכל שלב לתקן את כתב הקובלנה כפי שהיא מוצאת לנכון, ללא צורך באישור בית הדין המשמעתית ובמתן הודעה על כך בלבד.
- ד. דין טענתו של עו"ד פלוני להידחות. מאחר שעו"ד פלוני לא השיב לכתב הקובלנה ועדת האתיקה רשאית לתקן את כתב הקובלנה במתן הודעה על כך לבית הדין המשמעתית, וזה ימציא את העתק ההודעה לעו"ד פלוני.

התשובה היא ד'

סעיף 18 לכללי לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים), תשע"ה-2015

18(א) קובל רשאי, בכל עת עד להגשת תשובת הנקבל כאמור בסעיף 27, לתקן את הקובלנה, להוסיף עליה או לגרוע ממנה, במסירת הודעה לבית הדין המפרטת את השינוי; בית הדין ימציא לנקבל העתק של ההודעה.
(ב) ביקש זאת הקובל, רשאי בית הדין, בכל עת לאחר תחילת הדיון, לתקן את הקובלנה, להוסיף עליה או לגרוע ממנה, ובלבד שניתנה לנקבל הזדמנות סבירה להשיב; התיקון ייעשה בקובלנה או יירשם בפרוטוקול.

הסבר:

מכיוון שעו"ד פלוני לא השיב לכתב הקובלנה, ועדת האתיקה רשאית ליתן הודעה לבית הדין המשמעתית על תיקון כתב הקובלנה – לרבות הוספת אישומים.

אם עו"ד פלוני אכן היה משיב לכתב הקובלנה, אזי ועדת האתיקה הייתה צריכה להגיש בקשת רשות לבית הדין המשמעתית לצורך תיקון כתב הקובלנה ובהתאם רשות לעו"ד פלוני להתגונן.



9. נגד פלוני נפתח תיק הוצאה לפועל בגין שטר חוב שעליו חתם. פלוני קיבל את האזהרה בתיק והגיש את התנגדותו 21 ימים לאחר מכן עם בקשה לעכב את ההליכים בתיק. רשם ההוצאה לפועל עיכב את ההליכים והורה על העברת הדיון בהתנגדות לבית המשפט.

האם רשאי היה רשם ההוצאה לפועל לעשות כן?

- א. כן, רק אם טענתו של פלוני היא שפרע את הסכום הנקוב בשטר.
- ב. לא. רשם ההוצאה לפועל איננו מוסמך לעכב הליכים בתיק הוצאה לפועל, אלא רק בית המשפט.
- ג. כן. ההתנגדות הוגשה במועד, ובמצב זה לרשם ההוצאה לפועל הסמכות לעכב את ההליכים בתיק ההוצאה לפועל.
- ד. לא. לרשם ההוצאה לפועל סמכות לעכב הליכים בתיק ההוצאה לפועל, ברם במקרה זה ההתנגדות הוגשה באיחור ולכן הוא נעדר סמכות לעשות כן.

התשובה היא ג'

סעיף 81א לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967

81א. (ג) החייב רשאי להגיש התנגדות לביצוע הבקשה, שתהא נתמכת בתצהיר ובו יפורטו העובדות ונימוקי ההתנגדות, ומשהוגשה ההתנגדות יעכב רשם ההוצאה לפועל את הביצוע ויעביר את הענין לבית המשפט.
(1ג) על אף האמור בסעיף 7(א), המועד להגשת התנגדות לביצוע הבקשה יהיה שלושים ימים מיום המצאת האזהרה.

כאשר חייב מגיש התנגדות לביצוע שטר (כגון שטר חוב או שיק) במסגרת תיק הוצאה לפועל, רשם ההוצאה לפועל מוסמך לעכב את ההליכים ולהעביר את הדיון בהתנגדות לבית המשפט, כל עוד ההתנגדות הוגשה במועד (בתוך 30 יום מיום קבלת האזהרה).

הסבר:

סעיף 81א(ג) לחוק ההוצאה לפועל קובע שהחייב רשאי להגיש התנגדות בתוך 30 ימים מיום המצאת האזהרה לחייב.
במידה והחייב הגיש התנגדות לביצוע שטר, רשם ההוצאה לפועל יעכב את ביצוע השטר ויעביר את הדיון לבית המשפט, שכן זהו הגוף המוסמך לדון בטענות ההתנגדות.
בענייננו, פלוני הגיש את התנגדותו 21 ימים לאחר קבלת האזהרה, כלומר בתוך התקופה המותרת של 30 ימים.
לכן, רשם ההוצאה לפועל פעל בהתאם לסמכותו לעכב את ההליכים ולהעביר את הדיון לבית המשפט.

10. מי מהבאים אינו רשאי להגיש בקשה לצו לפתיחת הליכי חדלות פירעון לגבי חייב שהוא יחיד?

- א. נושה.
- ב. חייב.
- ג. היועץ המשפטי לממשלה.
- ד. הנאמן.

התשובה היא ד'

סעיף 102 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018

102. אלה רשאים להגיש בקשה לצו לפתיחת הליכים לגבי יחיד :

- (1) היחיד ;
- (2) נושה ;
- (3) היועץ המשפטי לממשלה.

הסבר:

בהתאם לסעיף 102, מי שרשאי להגיש בקשה לפתיחת צו הליכים הם (1) היחיד ; (2) נושה ; (3) היועץ המשפטי לממשלה.

לפיכך, נאמן אינו רשאי להגיש בקשה לצו לפתיחת הליכי חדלות פירעון לגבי חייב יחיד. תפקידו של הנאמן מתחיל רק לאחר פתיחת הליכי חדלות הפירעון ולאחר שמונה על ידי בית המשפט או על ידי הממונה על חדלות פירעון. תפקידו של הנאמן הוא לנהל את נכסי החייב ולדאוג לשיקום כלכלי של החייב או לחיסול נכסיו, בהתאם להחלטות בית המשפט.

11. מהם המסמכים שיש להגיש לבית המשפט עד 20 ימים לפני ישיבת קדם המשפט הראשונה בתביעה אזרחית?

- א. רשימת בקשות מטעם כל אחד מהצדדים, אם יש כאלה, רשימת עדים מטעם התובע, דיווח על דיון מקדמי.
- ב. רשימת בקשות ורשימת עדים מטעם כל אחד מהצדדים ודיווח על דיון מקדמי.
- ג. דיווח על דיון מקדמי ורשימת בקשות מטעם התובע, אם יש כאלה.
- ד. תצהיר גילוי מסמכים ותצהיר תשובות לשאלון מטעם כל הצדדים, רשימת עדים מטעם הנתבע, רשימת בקשות מטעם כל אחד מהצדדים, אם יש כאלה.

התשובה היא א'

תקנות 36, 49, 62 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018

דיווח לבית המשפט

36. בתום הדיון המקדמי ולא יאוחר מעשרים ימים לפני המועד שנקבע לישיבת קדם-המשפט הראשונה, יגישו בעלי הדין דיווח באשר לדיון המקדמי שביצעו, לפי טופס 4 שבתוספת הראשונה, ויצרפו אליו את המסמכים הנחוצים שהוצגו במהלך הדיון המקדמי ולפי תקנה 35(ב); באין הסכמה לדיווח משותף, יגיש כל בעל דין את הטופס האמור מטעמו בלבד.

בקשות

49. (ג) בעל דין יגיש רשימה שבה יציין את הבקשות שבהן הוא מבקש שבית המשפט ידון, וזאת לא יאוחר מעשרים ימים לפני המועד שנקבע לישיבת קדם-המשפט הראשונה.

הגשת רשימת עדים לקראת קדם-המשפט

62. התובע יגיש עד עשרים ימים לפני ישיבת קדם-המשפט הראשונה והנתבע יגיש עד ארבעה עשר ימים לאחר מכן, את רשימת העדים שבכוונתו להזמין למתן עדות, לשם הצגת מסמכים או למתן תעודת עובד ציבור או תעודה ציבורית; הרשימה תכלול בצד כל עד פירוט תמציתי של הצורך והמטרה של העדות; קיים חשש ממשי להשפעה על עד או אם קיים טעם מספיק אחר, רשאי בעל הדין לציין זאת ברשימה בלי לציין את שמו והפירוט הנדרש ובישיבת קדם-המשפט יבורר העניין.

הסבר:

נשאל מהם המסמכים שיש להגיש לבית המשפט עד 20 ימים לפני ישיבת קדם-המשפט הראשונה בתביעה אזרחית.

החלופה הנכונה היא א'

1. רשימת בקשות מטעם כל אחד מהצדדים, אם יש כאלה – בהתאם לתקנה 49(ג) רשימה של כל הבקשות שבכוונת הצדדים להעלות במהלך הדיון.
2. רשימת עדים מטעם התובע – בהתאם לתקנה 62 רשימה שמכילה את שמות העדים שהתובע מתכוון להזמין, כולל פירוט הצורך והמטרה של כל עד, וזו תוגש עד 20 ימים לפני קדם המשפט. הנתבע יגיש את רשימתו בתוך 14 ימים נוספים.
3. דיווח על דיון מקדמי – בהתאם לתקנה 36 מחייבת את בעלי הדין להגיש דיווח על הדיון המקדמי שנערך בין הצדדים, עד 20 ימים לפני ישיבת קדם-המשפט הראשונה. כל אלו הם המסמכים שיש להגיש כדי שבית המשפט יוכל לקיים ישיבת קדם-משפט מסודרת ויעילה.



12. מהו המועד להגשת תשובה לקובלנה בבית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין?

- א. 21 ימים לפני מועד הדיון הראשון שנקבע בקובלנה.
- ב. 21 ימים לאחר המועד שבו הוגש כתב הקובלנה.
- ג. 14 ימים לפני מועד הדיון הראשון שנקבע בקובלנה.
- ד. 14 ימים לאחר המועד שבו הוגש כתב הקובלנה.

התשובה היא א'

סעיף 27 לכללי לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים), התשע"ה-2015

תשובה לקובלנה

27(א) קבע בית הדין מועד לדיון ראשון בקובלנה, יגיש הנקבל, עשרים ואחד ימים לפני מועד הדיון, תשובה בכתב לקובלנה; בתשובה רשאי הנקבל לטעון טענות מקדמיות כאמור בסעיף 26; לא ביקש הנקבל לטעון טענות מקדמיות, תכלול תשובתו בכתב תשובה מפורטת לעובדות המפורטות בקובלנה, והוא רשאי לכלול תשובה מפורטת לעובדות שבקובלנה אף אם טען בתשובתו טענות מקדמיות.

(ב) טען הנקבל טענה מקדמית, ייתן בית הדין לקובל הזדמנות להשיב עליה בתוך ארבעה עשר ימים, ואולם הוא רשאי לדחותה גם אם לא עשה כן; בית הדין יחליט בטענה לאלתר, זולת אם ראה להשהות את מתן החלטתו לשלב אחר של הדיון; התקבלה טענה מקדמית, רשאי בית הדין לתקן את הקובלנה או לבטלה.

(ג) דחה בית הדין את טענותיו המקדמיות של הנקבל, יגיש הנקבל תשובה מפורטת בכתב לעובדות המפורטות בקובלנה, אם לא עשה כן קודם לכן, וזאת בתוך פרק זמן שעליו יורה בית הדין.

הסבר:

בהתאם לסעיף 27(א) נקבל יגיש כתב תשובה בתוך 21 ימים לפני מועד הדיון והוא רשאי לטעון טענות מקדמיות, וכן תשובה מפורטת לעובדות המופיעות בקובלנה.

אם הנקבל טען טענות מקדמיות, בית הדין רשאי (אך לא חייב) לתת לקובל הזדמנות להשיב על הטענות בתוך 14 ימים.

בנוסף, בית הדין רשאי לדחות את הטענות המקדמיות של הנקבל ובמצב כזה הנקבל יגיש תשובה מפורטת לעובדות שבקובלנה (אם לא התייחס אליהן בכתב התשובה) בתוך פרק הזמן שיורה בית הדין.

13. מהם השלבים לבחינת היתכנותה של חלופת מעצר במעצר עד תום ההליכים?

- א. קיומה של חלופת מעצר כלשהי העשויה ברמה העקרונית לאיין את מסוכנותו של הנאשם: אם קיימת – בחינת מידת התאמתן של חלופות מעצר קונקרטיות.
- ב. קיומה של חלופת מעצר כלשהי העשויה ברמה העקרונית להלוך את נזקו של הקורבן: אם קיימת – בחינת מידת התאמתן של חלופות עונש קונקרטיות.
- ג. קיומה של חלופת מעצר כלשהי העשויה ברמה העקרונית להלוך את העונש הקבוע לעבירה: אם קיימת – בחינת מידת התאמתן של חלופות מעצר קונקרטיות.
- ד. קיומה של חלופת מעצר כלשהי כאשר ברמה העקרונית אין מסוכנות של הנאשם: אם קיימת מסוכנות – לא ניתן להתאים חלופות מעצר קונקרטיות.

התשובה היא א'

סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996; בש"פ 5109/15 ביטון נ' מדינת ישראל

מעצר לאחר הגשת כתב אישום

21. (א) הוגש כתב אישום, רשאי בית המשפט שבפניו הוגש כתב האישום לצוות על מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים המשפטיים, ובכלל זה על מעצרו בפקוח אלקטרוני, אם נתקיים אחד מאלה:
 - (1) בית המשפט סבור, על סמך חומר שהוגש לו, כי נתקיים אחד מאלה:
 - (א) קיים יסוד סביר לחשש ששחרור הנאשם או אי-מעצרו יביא לשיבוש הליכי משפט, להתחמקות מהליכי שפיטה או מריצוי עונש מאסר, או יביא להעלמת רכוש, להשפעה על עדים או לפגיעה בראיות בדרך אחרת;
 - (ב) קיים יסוד סביר לחשש שהנאשם יסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור, או את בטחון המדינה;
 - (ג) הואשם הנאשם באחד מאלה:
 - (1) עבירה שדינה מיתה או מאסר עולם;
 - (2) עבירת בטחון כאמור בסעיף 35(ב);
 - (3) עבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, למעט עבירה הנוגעת לשימוש בסם או להחזקת סם לשימוש עצמי;
 - (4) עבירה שנעשתה באלימות חמורה או באכזריות או תוך שימוש בנשק קר או חם;
 - (5) עבירת אלימות בבן משפחה כמשמעותו בחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991, חזקה כי מתקיימת העילה האמורה בסעיף קטן (ב), אלא אם כן הוכיח הנאשם אחרת.
 - (2) בית המשפט ציווה על מתן ערובה והערובה לא ניתנה להנחת דעתו של בית המשפט או שהופר תנאי מתנאי הערובה, או שנתקיימה עילה לביטול השחרור בערובה.
 - (ב) בית המשפט לא יתן צו מעצר לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן נוכח, לאחר ששמע את הצדדים, שיש ראיות לכאורה להוכחת האשמה, ולענין סעיף קטן (א)(1), לא יצווה בית המשפט כאמור, אלא אם כן נתקיימו גם אלה:
 - (1) לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור, שפגיעתם בחירותו של הנאשם, פחותה;
 - (2) לנאשם יש סניגור, או שהנאשם הודיע שברצונו שלא להיות מיוצג בידי סניגור.
 - (ג) לא היה לנאשם סניגור והוא לא הודיע כאמור בסעיף קטן (ב)(2), ימנה לו בית המשפט סניגור ויחולו לענין זה הוראות פרק ב' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי), או הוראות חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995 (להלן – חוק הסניגוריה הציבורית), לפי הענין; כל עוד לא נתמנה סניגור, רשאי בית המשפט לצוות על מעצרו של הנאשם לתקופות שלא יעלו על 7 ימים כל פעם, ובלבד שסך כל התקופות לא יעלו על 30 ימים.
 - (ד) על אף הוראות סעיף קטן (ב) רשאי בית המשפט, על פי בקשת הנאשם או סניגורו, לדחות את הדיון, כדי לאפשר לנאשם או לסניגורו לעיין בחומר החקירה ולצוות שהנאשם יהיה במעצר לתקופה שלא תעלה על 30 ימים.
 - (1ד) (פקע)
 - (2ד) (פקע)
 - (1) (פקע)
 - (2) (פקע)
 - (ה) צו מעצר לפי סעיף זה יעמוד בתוקפו עד למתן פסק הדין, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת; על צו מעצר לפי סעיף זה לא יחולו הוראות סעיף 20.

בש"פ 5109/15 ביטון נ' מדינת ישראל קבעה שראשית יש לבחון אם קיימת חלופת מעצר שעשויה ברמה העקרונית למנוע את מסוכנותו של הנאשם. אם כן, בית המשפט יעבור לשלב השני ויבחן את התאמתן של חלופות מעצר קונקרטיות.

הסבר:

בשאלה מדובר במעצר עד תום ההליכים ובהתאמת חלופת מעצר עבור הנאשם. השלבים לבחינת היתכנותה של חלופת מעצר כוללים:

1. **בדיקת קיומה של חלופת מעצר כלשהי** – תחילה יש לבחון האם קיימת חלופת מעצר שעשויה ברמה העקרונית לצמצם את מסוכנותו של הנאשם.
2. **בחינת התאמת חלופות קונקרטיות** – אם נמצא שיש אפשרות לחלופת מעצר עקרונית, יש לבחון חלופות מעצר קונקרטיות שמתאימות למקרה הספציפי.
- **לפי סעיף 21 לחוק** כאשר מוגשת בקשה למעצר עד תום ההליכים, בית המשפט יבחן אם מטרות המעצר יושגו באמצעות חלופת מעצר (ובכך להפחית את הפגיעה בחירות הנאשם).

בית משפט לא יורה על מעצר עד תום ההליכים אלא אם נתקיימו כל התנאים האלו:

- 1- היעדר חלופת מעצר: לא ניתן להשיג מטרות המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור שפגיעתם בחירות הנאשם פחותה.
- 2- ייצוג הנאשם: לנאשם מונה סניגור או שהנאשם הודיע שברצונו שלא להיות מיוצג.

סוגיה זו נבחנה בבש"פ 5109/15 ביטון נ' מ"י ונקבע כי ישנם שני תנאים לצורך קביעת מעצר עד תום ההליכים: (1) חלופה מעצר שיכולה למנוע מסוכנות נאשם; במידה והתנאי הראשון מתקיים עוברים לתנאי השני: (2) התאמת חלופות מעצר קונקרטיות.

14. הכונס הרשמי הגיש בקשה למינוי נאמן לפי פרק ג' לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013, בגין הפרה שהסמכות המקומית לגביה מצויה בלוד.

היכן תידון הבקשה?

- א. לפני שופטי בית המשפט המחוזי מרכז – לוד.
- ב. לפני שופטי בית המשפט המחוזי בתל אביב יפו.
- ג. לפני שופטי בית המשפט המחוזי בתל אביב יפו או מרכז – לוד.
- ד. לפני שופטי המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו או בחיפה.

התשובה היא ד'

סעיפים 42ב, 42א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984

עניין כלכלי

42ב. (ו) פרק ג' לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013;

סמכות המחלקה הכלכלית

42ה. (א) עניין כלכלי שבסמכות בית משפט מחוזי יידון לפני שופטי בית המשפט המחוזי שלו נתונה הסמכות המקומית לדון בו; היה העניין הכלכלי בסמכות בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו או בסמכות בית המשפט המחוזי בחיפה, יידון לפני שופטי המחלקה הכלכלית באחד מבתי המשפט האמורים, לפי העניין; ואולם –

(1) עניין כלכלי כאמור בסעיף 42ב(א)(1) (ו) יידון לפני שופטי המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו או בבית המשפט המחוזי בחיפה, אף אם הוא בסמכות בית משפט מחוזי אחר;

(2) עניין כלכלי שקבע שר המשפטים לפי סעיף קטן (ד) יידון בבתי המשפט כמפורט להלן:

(א) אם הסמכות המקומית לדון בו נתונה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, בית המשפט המחוזי בירושלים או בית המשפט המחוזי בבאר שבע – לפני שופטי המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו;

(ב) אם הסמכות המקומית לדון בו נתונה לבית המשפט המחוזי בחיפה או לבית המשפט המחוזי בנצרת – לפני שופטי המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בחיפה.

(א) עניין כלכלי-מינהלי יידון לפני שופטי המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו.

(ב) המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תדון בעניין כלכלי-מינהלי לפי חוק בתי משפט לעניינים מינהליים.

(ג) (1) רשם או שופט של בית משפט מחוזי מוסמך לדון בעניינים שבסמכות רשם לפי חוק, אף אם הסמכות לדון בתובענה נתונה למחלקה הכלכלית לפי סעיף קטן (א) או (א1);

(2) ערעור על החלטה אחרת של רשם כאמור בסעיף קטן זה יידון לפני שופט המחלקה הכלכלית.

הסבר:

כלכלי – אזרחי:

הכלל הוא = יידון העניין בבית משפט מחוזי המוסמך לדון בעניין לפי כללי הסמכות המקומית אך אם הסמכות המקומית נתונה למחוזיים תל אביב או חיפה יידון העניין במחלקה הכלכלית תל אביב או חיפה.

תביעה שעניינה חוק קידום התחרות ולצמצום הריכוזיות = ההליך יידון במחלקה הכלכלית בתל אביב או בחיפה בלבד.

מוגבלת
שותפות מוגבלת ציבורית

חניה
חוק החברות
חוק ניירות ערך
יעוץ השקעות גם מקביל-תביעות קטנות
השקעות משותפות בנאמנות

קידום
קידום תחרות
וצימצום ריכוזיות
במשק

סמכות מקומית
כל מחוז = במחוזי שלו

כלכלי
יצוא לריווק וסקסה

קידום
קידום תחרות וצימצום ריכוזיות במשק
מחלקה כלכלית

VIP
מזלזל לריווק וסקסה

תל אביב-יפו
Tel Aviv-Yafo

חיפה
Haifa

777
חריג אם
נפל המזל ב:
מחלקה כלכלית

תל אביב-יפו
Tel Aviv-Yafo

חיפה
Haifa

כלכלי מנהלי
מחלקה כלכלית
עתירה

תל אביב-יפו
Tel Aviv-Yafo

חיפה
Haifa

15. עמית נעצר בחשד לביצוע עבירת גניבה. במהלך חקירתו, שנערכה ביום ראשון בשבוע שבו לא חל שום חג, טען עמית בפני החוקר כי הוא אדם עם מוגבלות שכלית. חרף האמור בחר החוקר שלא להפנות את עמית לחוקר מיוחד להמשיך החקירה.

מהו הדין?

- א. עמית יוכל להגיש לבית משפט השלום ערר על ההחלטה שלא להפנות אותו לחוקר מיוחד, והדיון בערר יתקיים בתוך 24 שעות ממועד הגשתו. יש לעצור את החקירה עד לדיון בערר.
- ב. עמית יוכל להגיש לבית משפט השלום ערר על ההחלטה שלא להפנות אותו לחוקר מיוחד, והדיון בערר יתקיים בתוך 24 שעות ממועד הגשתו. אין מניעה להמשיך בחקירה.
- ג. עמית יוכל להגיש לבית משפט השלום ערר על ההחלטה שלא להפנות אותו לחוקר מיוחד, והדיון בערר יתקיים בתוך 48 שעות ממועד הגשתו. יש לעצור את החקירה עד לדיון בערר.
- ד. עמית יוכל להגיש לבית משפט השלום ערר על ההחלטה שלא להפנות אותו לחוקר מיוחד, והדיון בערר יתקיים בתוך 48 שעות ממועד הגשתו. אין מניעה להמשיך בחקירה.

התשובה היא ב'

סעיף 3 לחוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית) התשס"ו-2005

חקירה של אדם עם מוגבלות שכלית

3. (א) בסעיף זה, "נחקר" – כל אדם שנגבית ממנו הודעה כמתלונן, כעד או כחשוד.
- (ב) סבר חוקר משטרה, לפני תחילת חקירה או במהלכה, כי אדם העומד להיחקר בפניו או הנחקר בפניו הוא אדם עם מוגבלות שכלית, יפנה החוקר את אותו אדם לחוקר מיוחד ולא ימשיך בחקירה.
- (ג) טען נחקר שהוא חשוד (בסעיף זה – החשוד), או מי מטעמו, כי הוראות סעיף קטן (ב) חלות עליו, וסבר חוקר משטרה כי אין מקום להפנות את החשוד לחקירה בידי חוקר מיוחד, רשאי החשוד לערור לבית משפט השלום שבאזור שיפוטו מתנהלת החקירה; הדיון בערר יתקיים בתוך 24 שעות מהגשת הערר והחלטת בית המשפט תהיה סופית; לענין זה לא יובאו שבתות ומועדים במנין השעות.
- (ד) אין בפניה לבית משפט כאמור בסעיף קטן (ג) כדי להוות עילה לעיכוב חקירתו של אדם כאמור באותו סעיף קטן, שנעשית שלא בידי חוקר מיוחד.

הסבר:

סבר חוקר משטרה כי הנחקר הוא אדם עם מוגבלות שכלית, עליו להפסיק החקירה ולהפנותו לחוקר מיוחד.

עם זאת, חוקר משטרה רשאי לחקור בעצמו אדם עם מוגבלויות שכלית, בלי להפנות לחוקר מיוחד, אם הדבר נדרש באופן מידי כדי למנוע סיכון לחיי אדם או סיכול חקירה או שיבושה.

בענייננו, עמית חשוד עם מוגבלות שכלית, וחוקר המשטרה לא קיבל את טענתו ולא הפנה אותו לחוקר מיוחד, לכן הוא רשאי להגיש על כך ערר והדיון בערר יתקיים בתוך 24 שעות ממועד הגשת הערר והחלטת בית המשפט בערר הינה סופית.

יש לשים לב, גם אם הוגש ערר אין הדבר מהווה עילה לעיכוב החקירה על ידי המשטרה.

16. בית המשפט המחוזי בירושלים הורה על שחרורו של קטין בערובה בתנאי של איסור יציאה ממקום מגורי הוריו במשך כל שעות היממה.

מה הדין ?

- א. בית המשפט רשאי לפסוק כי הקטין יהיה נתון בתנאי כאמור לתקופה שלא תעלה על 90 יום, והוא רשאי להורות על הארכת נוספת אחת שלא תעלה על 90 יום.
- ב. בית המשפט רשאי לפסוק כי הקטין יהיה נתון בתנאי כאמור לתקופה שלא תעלה על 6 חודשים, והוא רשאי להורות על הארכת נוספות שלא תעלינה על 30 יום כל אחת.
- ג. **בית המשפט רשאי לפסוק כי הקטין יהיה נתון בתנאי כאמור לתקופה שלא תעלה על 9 חודשים, והוא רשאי להורות על הארכת נוספות שלא תעלינה על 90 יום כל אחת.**
- ד. בית המשפט רשאי לפסוק כי הקטין יהיה נתון בתנאי כאמור לתקופה שלא תעלה על 90 יום, והוא רשאי להורות על הארכת נוספות שלא תעלינה על 30 יום כל אחת.

התשובה היא ג'

סעיף 10(א) לחוק הנוער (שפיטה, ענשיה ודרכי טיפול) תשל"א-1971; סעיף 48 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996

איסור יציאה של קטין ממקום מגורים

10. (א) קטין שבית משפט הורה על שחרורו בערובה בתנאי כאמור בסעיף 48(א) לחוק המעצרים, לא יהיה נתון בתנאי כאמור לתקופה העולה על תשעה חודשים; ואולם רשאי בית המשפט להורות על הארכת התנאי לתקופה שלא תעלה על 90 ימים, ולחזור ולצוות כך מעת לעת.

תנאי השחרור בערובה

48 (א) שחרור בערובה הוא על תנאי שהמשוחרר יתייצב לחקירה, לדיון במשפטו או בערעור, או לנשיאת עונשו, בכל מועד שיידרש, וכן שיימנע מלשבש הליכי משפט; בית המשפט רשאי להוסיף תנאים, לפרק זמן שיקבע, ככל שימצא לנכון, לרבות:
(9) איסור יציאה ממקום מגורים במשך כל היממה או בחלק ממנה;

הסבר:

- קטין מתחת לגיל 14 לא ייעצר עד תום ההליכים אך ניתן לשחררו בערובה או בתנאי שחרור מגבילים.
- לא יוטל על קטין תנאי של איסור יציאה ממקום מגוריו לתקופה העולה על 9 חודשים. סייג: בית המשפט רשאי להורות על הארכת התנאי לתקופות שלא יעלו על 90 ימים.
- לעומת זאת – בית משפט רשאי להורות על מעצר של בגיר ללא הגבלת זמן.

17. כהונת נציג של לשכת עורכי הדין וכהונת אחד השופטים בוועדה לבחירת שופטים הסתיימה ולא מונו אחרים תחתיהם. הוועדה מעוניינת להתכנס לצורך בחירת שופטים חדשים לבתי משפט השלום.

מהו הדין?

- א. הוועדה אינה מוסמכת לפעול ללא החברים האמורים.
- ב. הוועדה רשאית להתכנס ולקבל החלטות, ובלבד ששר המשפטים יהיה נוכח בישיבה.
- ג. הוועדה רשאית להתכנס ולקבל החלטות רק אם כל שאר חבריה יהיו נוכחים בישיבה.
- ד. הוועדה רשאית להתכנס ולקבל החלטות אם רוב חבריה יהיו נוכחים בישיבה.

התשובה היא ד'

סעיף 4 לחוק היסוד: השפיטה ; סעיף 20 לחוק הפרשנות, התשמ"א – 1981 ; בג"ץ 8527/20 שרת התחבורה ח"כ מירי רגב נ' שר המשפטים

מינוי שופטים

4. (א) שופט יתמנה בידי נשיא המדינה לפי בחירה של ועדה לבחירת שופטים.
- (ב) הוועדה תהיה של תשעה חברים, שהם נשיא בית המשפט העליון, שני שופטים אחרים של בית המשפט העליון שיבחר חבר שופטיו, שר המשפטים ושר אחר שתקבע הממשלה, שני חברי הכנסת שתבחר הכנסת ושני נציגים של לשכת עורכי הדין שתבחר המועצה הארצית של הלשכה ; שר המשפטים יהיה יושב ראש הוועדה.
- (ג) הוועדה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משבעה.

פעולת מספר בני אדם

20. פעולה שהוטלה על מספר בני אדם כשרה אם נעשתה בידי רובם.
- בוא נפרק את השאלה לחלקים ונראה איך התשובה מסתדרת עם הוראות החוק והפסיקה.

הסבר:

- סעיף 4(ב) – מגדיר את הרכב הוועדה לבחירת שופטים, המונה תשעה חברים, ביניהם שני נציגים של לשכת עורכי הדין ושני שופטים מבית המשפט העליון.
- סעיף 4(ג) – קובע שהוועדה רשאית לפעול גם אם מספר חבריה ירד, כל עוד מספרם לא ירד מתחת לשבעה.
- סעיף 20 – סעיף זה קובע שכל פעולה המוטלת על מספר בני אדם כשרה אם נעשתה על ידי רובם. כלומר, כל עוד רוב חברי הוועדה נוכחים, היא יכולה לפעול ולקבל החלטות חוקיות.
- נציג של לשכת עורכי הדין ואחד השופטים אינם ממונים, כלומר יש בוועדה שני מקומות חסרים. בהנחה שנשארו שבעה חברים פעילים (כמספר המינימלי שמאפשר לוועדה לפעול לפי סעיף 4(ג)), ניתן לקיים ישיבה ולהחליט על מינוי שופטים חדשים.
- לפי סעיף 20 לחוק הפרשנות, הוועדה יכולה להתכנס ולקבל החלטות אם יש רוב מחבריה (מינימום חמישה מתוך שבעה).
- לכן, גם אם לא כל חברי הוועדה נוכחים, מספיק שיהיה רוב מהנוכחים כדי לקבל החלטות. התשובה ד' נכונה כי הוועדה יכולה להתכנס ולקבל החלטות כל עוד יש רוב מתוך שבעת חבריה הנוותרים.

בנוסף, בג"ץ 8527/20 שרת התחבורה ח"כ מירי רגב נ' שר המשפטים נקבע כי כאשר בוועדה נטלו חלק מרוב חבריה ניתן לקבל החלטות כאמור : "בהחלטת הוועדה נטלו חלק רוב חבריה – שישה מתוך תשעת חבריה המכהנים – כאשר בענייננו שלושת החברים האחרים שנעדרו מן הישיבה החליטו "להחרים את ישיבת הוועדה" (סעיף 42 לעתירה).

לפיכך, משעה שכל חברי הוועדה שהשתתפו בישיבה ונטלו חלק בהצבעה על המועמדים שייכללו בהמלצת הוועדה לנשיא המדינה, התקיימה הוראת סעיף 7(ג)(1) לחוק בתי המשפט, הקובע כי "הצבעת הוועדה על מינוי של שופט תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה (ההדגשות אינן במקור – ג.ק)".

18. באיזה מן המקרים הבאים יכולה לעמוד למצרים עילת חסינות מדינה זרה מפני סמכות שיפוט?

- א. בתביעתה של אזרחית ישראלית, עובדת שגרירות מצרים בישראל, לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב בגין זכויות הנובעות מיחסי העבודה.
- ב. בתביעת לשון הרע שהגיש חיים לבית המשפט המחוזי בירושלים נגד שר החוץ המצרי, שלטענת חיים הוציא דיבתו בביקורו בישראל.
- ג. בתביעתה של סיוון לבית משפט השלום בתל אביב בגין נזקים שנגרמו לה כתוצאה מנפילה בשגרירות מצרים בישראל.
- ד. בתביעתה של להקת הזמר "העבריים" לבית המשפט המחוזי בירושלים בגין הפרת הוראות חוק זכויות יוצרים, התשס"ח – 2007, עת השתמשה מדינת מצרים בשיר של הלהקה בכנס תיירות שערכה בירושלים.

התשובה היא ב'

סעיפים 2, 4, 5, 7 לחוק חסינות מדינות זרות, התשס"ט-2008

חסינות מדינה זרה מפני סמכות שיפוט

2. למדינה זרה תהא חסינות מפני סמכות השיפוט של בתי המשפט בישראל, למעט סמכות השיפוט בעניינים פליליים (בחוק זה – חסינות מפני סמכות שיפוט), בכפוף להוראות חוק זה.

חזוה עבודה

4. (א) למדינה זרה לא תהא חסינות מפני סמכות שיפוט בתביעה של עובד או של מועמד לעבודה שמתקיימים בה כל אלה:
- (1) עילת התביעה היא בסמכותו הייחודית של בית דין אזורי לעבודה, לפי כל דין;
 - (2) עניינה של התביעה בעבודה שכולה או חלקה נעשתה או אמורה להיעשות בישראל;
 - (3) בעת שקמה עילת התביעה היה העובד או המועמד לעבודה אזרח ישראלי או מי שמקום מגוריו הרגיל הוא בישראל או באזור; לעניין זה, "אזור" – כהגדרתו בחוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ח-1967.
 - (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו אם העובד או המועמד לעבודה היה, בעת פתיחת ההליך, אזרח המדינה הזרה ולא היה תושב ישראל.
 - (ג) בתביעה של עובד או של מועמד לעבודה שלא מתקיימים בה התנאים המפורטים בסעיף זה, תהא למדינה הזרה חסינות מפני סמכות השיפוט, גם אם עילתה עסקה מסחרית כאמור בסעיף 3.

נזיקין

5. למדינה זרה לא תהא חסינות מפני סמכות שיפוט בתביעה בשל עוולה שבשלה נגרם נזק לגוף או לרכוש מוחשי, ובלבד שהעוולה נעשתה בישראל.

קניין רוחני

7. למדינה זרה לא תהא חסינות מפני סמכות שיפוט בתביעה בענייני קניין רוחני כהגדרתה בסעיף 40(4) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, שעניינה –
- (1) זכות המדינה הזרה בקניין רוחני;
 - (2) טענה על הפרה בישראל, בידי המדינה הזרה, של זכות בקניין רוחני.

הסבר:

חוק חסינות מדינות זרות קובע שלמדינה זרה יש חסינות מפני סמכות שיפוט של בתי המשפט בישראל, למעט במקרים מוגדרים בחוק (למשל, עבירות פליליות, תביעות חוזיות מסוימות, נזיקין, וקניין רוחני).

החוק מפרט את התנאים שבהם מדינה זרה אינה זכאית לחסינות במקרים מסוימים:

1. חוץ עבודה – סעיף 4 לחוק קובע שמדינה זרה אינה זכאית לחסינות בתביעות של עובד ישראלי בתנאים מסוימים, בתנאי שמדובר בעבודות שנעשו בישראל ושעילת התביעה נופלת תחת סמכותו של בית הדין לעבודה.
2. נזיקין – סעיף 5 לחוק קובע שמדינה זרה אינה זכאית לחסינות במקרה של נזק פיזי שנגרם בישראל עקב עוולה שבוצעה על ידי המדינה הזרה.
3. קניין רוחני – סעיף 7 קובע שאם מדינה זרה הפרה זכות קניין רוחני בישראל, אין לה חסינות מפני סמכות שיפוט.

תביעה של עובדת שגרירות מצרים בישראל בנוגע לזכויות בעבודה:

לפי סעיף 4, למדינה זרה אין חסינות בתביעות על זכויות עבודה של עובד ישראלי על עבודה שנעשת בישראל, כל עוד העובד אינו אזרח המדינה הזרה. כאן, מדובר בעובדת ישראלית ולכן לא תחול חסינות. - לכן זו לא התשובה הנכונה.

תביעת לשון הרע שהוגשה על ידי חיים נגד שר החוץ המצרי:

תביעה אישית נגד שר החוץ המצרי על לשון הרע נופלת תחת עקרון חסינות המדינה הזרה, שכן מדובר בפעולה הקשורה לתפקידו הרשמי של נציג המדינה הזרה (השר), ובמקרה כזה החוק נותן למדינה זרה חסינות. - התשובה נכונה, מאחר שהחוק אכן מאפשר למצרים חסינות במצב זה.

תביעת נזיקין בגין נפילה בשגרירות מצרים:

לפי סעיף 5, למדינה זרה אין חסינות במקרה של נזק פיזי שנגרם בישראל עקב עוולה של המדינה הזרה. אם נגרם נזק פיזי למבקרת ישראלית בשגרירות, ניתן יהיה לתבוע את המדינה הזרה בבית המשפט הישראלי. - לכן זו לא התשובה הנכונה.

תביעת זכויות יוצרים על שימוש בשיר של להקה ישראלית בכנס תיירות:

לפי סעיף 7, למדינה זרה אין חסינות במקרים של הפרת קניין רוחני (כגון זכויות יוצרים) שבוצעה בישראל. - לכן זו לא התשובה הנכונה.

19. בהסכמת הצדדים הורה בית המשפט על צילום בווידיאו (הכולל הקלטת קול) של דיוני ההוכחות בתיק אזרחי.

איזה מבין ההיגדים הבאים מבטא נכון ביותר את הדיון?

- א. קובצי הווידיאו ייחשבו לפרוטוקול הדיון. אם יוגש ערעור, על ערכאת הערעור לצפות בהם כדי להתרשם מן העדויות באופן בלתי אמצעי.
- ב. רק קובצי הקול שנכללים בקובצי הווידיאו ייחשבו לפרוטוקול הדיון. אם יוגש ערעור, על ערכאת הערעור לשמוע אותם כדי להתרשם מן העדויות באופן בלתי אמצעי.
- ג. רק תמלול ההקלטה של הדיון ייחשב לפרוטוקול הדיון. אם יוגש ערעור, רשאית ערכאת הערעור לצפות בקובצי הווידיאו.
- ד. רק תמלול ההקלטה של הדיון ייחשב לפרוטוקול הדיון. אם יוגש ערעור, ערכאת הערעור אינה רשאית לצפות בקובצי הווידיאו, כשם שאינה נוכחת בעת העדויות בערכאה הדיונית.

התשובה היא ג'

סעיפים 68א, 68ב לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; תקנות 134, 140 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018; ע"א 7300/21 משה מישל אסרף נ' כפיר בובלי

ניהול פרוטוקול

68א. (א) בדיון בבית משפט ינוהל פרוטוקול שישקף את כל הנאמר והמתרחש בדיון והנוגע למשפט, לרבות שאלות והערות בית המשפט, ואולם בקדם משפט, בישיבה מקדמית או בדיון מקדמי אחר רשאי בית המשפט, בהסכמת בעלי הדיון, לכלול בפרוטוקול את עיקרי הדברים שבדיון; בית המשפט יקבע את דרך רישום הפרוטוקול; בסעיף זה, "דיון מקדמי" – "לרבות דיון שאין בו שמיעת ראיות בעל פה או שמיעת טענות בעלי הדיון ושנועד לבחון את האפשרות לסיים את ההליך בהסדר מוסכם בין בעלי הדיון.

(ב) בית המשפט רשאי להורות שלא יירשמו בפרוטוקול דברי גידוף, נאצה, השמצה או ביזוי, ובלבד ששוכנע כי אין טעם המצדיק את רישומם בפרוטוקול.

(ג) בעל דין זכאי לקבל, בתום הדיון או בסמוך לאחר מכן, עותק של הפרוטוקול.

(ד) בית משפט רשאי, לפי בקשת בעל דין ולאחר שנתן לשאר בעלי הדיון הזדמנות לטעון את טענותיהם, לתקן רישום בפרוטוקול כדי להעמידו על דיוקו; בעל דין רשאי להגיש בקשה לתקן רישום בפרוטוקול בתוך עשרה ימים מיום שהומצא לו הפרוטוקול.

(ה) כתיב טענות וכל תעודה או מסמך שהוגשו בדיון ושביט המשפט קיבל אותם, יצורפו לפרוטוקול ויהיו חלק ממנו, למעט לעניין סעיפים קטנים (ב) עד (ד).

(ו) הוראות סעיף זה יחולו על כל דיון בבית משפט, לרבות בבית המשפט העליון, אלא אם כן נקבעה בחיקוק הוראה מפורשת אחרת באותו עניין.

הקלטת דיון

68ב. (א) ביקש בעל דין שדיון יוקלט על חשבון, יאפשר זאת בית המשפט, אלא אם כן מצא שאין לעשות כן מטעמים מיוחדים, ובלבד שהדיון מתועד בדרך אמינה ומדויקת אחרת; החלטה שלא להיענות לבקשת בעל דין כאמור תהיה מנומקת בכתב.

(ב) הורה בית המשפט על הקלטת הדיון לבקשת בעל דין, תישמר ההקלטה בידי בית המשפט, וכל בעל דין יהיה רשאי להאזין לה.

(ג) הקלטה של הדיון לפי סעיף זה לא תיחשב פרוטוקול הדיון.

הגשת ערעור או בקשת רשות לערער

134. (א) ערעור או בקשת רשות לערער (בפרק זה – ערעור) יכללו שני חלקים של כותרת וגוף הערעור לפי ההוראות האלה:

- (1) הכותרת של הערעור תכלול את הפרטים האלה ולפי הסדר המפורט להלן:
 - (א) הפרטים שנכללו בכותרת כתב התביעה, בשינויים המחויבים;
 - (ב) סוג ההליך – ערעור או בקשת רשות לערער, לפי העניין;
 - (ג) שם הערכאה שנתנה את ההחלטה שעליה מערערים, סוג ההליך, מספר התיק שבו ניתנה ותאריך ההחלטה;
 - (ד) המועד שבו הומצאה ההחלטה שעליה מערערים;
 - (ה) המותב המוסמך לדון בערעור וציון סעיף החיקוק המסמך כאמור;
 - (ו) סכום אגרת בית המשפט שיש לשלם תוך הפניה לפרט בתוספת לתקנות האגרות שלפיו יש לגבות אגרה; אם המערער פטור מאגרה, יפנה לתקנה הפוטרת אותו מתשלומה לפי תקנות האגרות;
 - (ז) דבר קיומו של הליך נוסף בבית משפט או בבית דין בקשר לאותה מסכת עובדתית;

(ח) סכום הערובה להבטחת הוצאות המשיבים שיש להפקיד בבית המשפט בהפניה לפרט בתוספת השלישית לתקנות אלה; אם המערער פטור מהפקדת ערובה כאמור, יפנה לפרט המתאים בתוספת כאמור;

(2) גוף הערעור יכלול את הפרטים האלה ולפי הסדר המפורט להלן:

(א) הסעד שניתן או שהתבקש ולא ניתן בהחלטה שעליה מערערים;

(ב) עיקרי ההחלטה שעליה מערערים;

(ג) סיכום הטענות ונימוקי ההתנגדות להחלטה והפניה למובאות משפטיות התומכות בכל נימוק שיירשם לצדו;

(3) גוף הערעור לא יעלה על שישה עמודים, אם הוגש לבית משפט השלום, על תשעה עמודים אם הוגש לבית המשפט המחוזי, ועל שנים עשר עמודים, אם הוגש לבית המשפט העליון.

(ב) המערער יצרף לערעור מסמכים אלה בלבד:

(1) העתק ההחלטה שעליה מערערים;

(2) העתקי המסמכים שהמערער מבקש להסתמך עליהם שהוגשו והתקבלו כדין בערכאה הקודמת.

תשובה בכתב והשלמה לסיכומים בכתב

140. (א) הורה בית המשפט על הגשת תשובה בכתב לערעור, יחולו הוראות אלה:

(1) התשובה תוגש בתוך שישים ימים מעת המצאת ההחלטה או במועד אחר שהורה עליו בית המשפט והיא לא תעלה על שישה עמודים, אם הוגשה לבית משפט השלום, על תשעה עמודים, אם הוגשה לבית המשפט המחוזי, ועל שנים עשר עמודים, אם הוגשה לבית המשפט העליון, והכול לא כולל הכותרת;

(2) לתשובה יצורפו העתקי המסמכים שהמשיב מבקש להסתמך עליהם שהוגשו והתקבלו כדין בערכאה הקודמת, זולת המסמכים שצורפו לערעור;

(3) הורה בית המשפט על הגשת תשובה בעניין מסוים, התשובה תינתן בעניין זה בלבד.

(ב) הורה בית המשפט על השלמה לסיכומים בכתב, רשאי הוא לתת כל הוראה, לרבות בעניין הגשת סיכומי המערער והמשיב ומתן זכות תשובה למערער, המועד להגשה והיקף המסמך.

(ג) דין אי-הגשת תשובה בכתב או השלמה לסיכומים בכתב במועד – כדין אי-התייצבות לדיון בערעור.

הסבר:

רק תמלול ההקלטה נחשב לפרוטוקול הרשמי, ואם יוגש ערעור, ערכאת הערעור רשאית, לפי שיקול דעתה, לצפות בקובצי הווידאו אך לא מחויבת בכך.

סעיף 68א לחוק בתי המשפט – קובע שעל בית המשפט לנהל פרוטוקול בכל דיון כדי לשקף את כל מה שנאמר והתרחש בדיון.

- בית המשפט יכול לקבוע את דרך ניהול הפרוטוקול – למשל, בתמלול כתוב – אשר ישמש כפרוטוקול הרשמי בתיק.

התמלול הוא הפרוטוקול הרשמי היחיד, והוא זה שישמש בערעור. ערכאת הערעור רשאית לבחור לצפות בקובצי הווידאו, אך הם אינם מהווים תחליף לתמלול.

סעיף 68ב לחוק בתי המשפט – מאפשר הקלטת דיון, אך הקלטת הדיון לא תיחשב לפרוטוקול הרשמי. המשמעות היא שאם מקליטים את הדיון בווידאו, זה לא יחליף את הפרוטוקול הרשמי הנדרש.

תקנה 134 קובעת כי הערעור יתבסס על הפרוטוקול הרשמי, כלומר, על התמלול של הדברים שנאמרו בדיון ולא על קובצי וידאו או אודיו.

בע"א 7300/21 משה מישל אסרף נ' כפיר בובליל נקבע כך:

"המטרה של הסרטת הדיונים ומתן האפשרות לבית המשפט לעיין בתיעוד המצולם שלהם, הייתה – כך עולה מדבריו של בית המשפט – כדי להשביח את בירור האמת".

עוד נקבע כי "אחת המשימות המשמעותיות של בית המשפט בערכאה הדיונית היא להכריע בשאלות עובדתיות... כאשר בית המשפט אשר נדרש לעשות זאת לא היה במקום ולא קלט בחושיו את ההתרחשויות. את המסקנות אודות השאלה "מה קרה", על בית המשפט לקבל תוך שימוש במכלול החומרים העומדים בפניו. בית המשפט "חיי" מפיהם של העדים אשר היו עדים בעצמם להתרחשויות, והוא מסתייע בראיות חפציות ובמסמכים ככל שהוצגו לו כאלה."

20. בית המשפט התכוון לחייב נתבע לשלם לתובע 100,000 ₪, אך בפסק הדין נכתב: "לאור כל האמור לעיל על התובע לשלם סך של 10,000 ש"ח". יומיים לאחר שניתן פסק הדין ונשלח לצדדים גילה בית המשפט את הטעות, ובהחלטה שנתן תיקן את פסק הדין כך שנכתב בו: "לאור כל האמור לעיל על הנתבע לשלם סך של 100,000 ש"ח" וכתב כי זו הייתה כוונתו מלכתחילה.

מה הדין?

- א. בית המשפט היה מוסמך לתקן את שני התיקונים שביצע.
- ב. בית המשפט היה מוסמך לתקן את הטעויות בסכום, אך לא את החלפת התובע בנתבע.
- ג. בית המשפט היה מוסמך להחליף את התובע בנתבע, אך לא לתקן את הסכום בסכום הגבוה פי 10 מהסכום המקורי שנכתב בפסק דינו.
- ד. בית המשפט לא היה מוסמך לתקן את פסק הדין, שכן קם מכיסאו ושני התיקונים האומרים משנים באופן מהותי את תוצאת פסק הדין.

התשובה היא א'			
סעיף 81 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 ; ראו סיכום ההלכה ברע"א 8677/23 ניסים אסרף נ' שמעון מלול			
תיקון טעות בפסק דין [ב/37א]			
81. (א) מצא בית משפט כי נפלה טעות בפסק דין או בהחלטה אחרת שנתן, רשאי הוא, תוך עשרים ואחד ימים מיום נתינתם, לתקנם בהחלטה מנומקת, ורשאי הוא לשמוע טענות בעלי הדין לענין זה ; לענין זה, "טעות" – "טעות לשון, טעות בחישוב, פליטת קולמוס, השמטה מקרית, הוספת דבר באקראי וכיוצא באלה. (ב) בהסכמת בעלי הדין רשאי בית המשפט להחליט בכל עת על כל תיקון בפסק דין או בהחלטה אחרת שנתן. (ג) תוקנו פסק דין או החלטה אחרת כאמור בסעיף קטן (א) יראו, לענין ערעור, את מועד החלטת התיקון כמועד מתן פסק הדין או ההחלטה האחרת. (ד) החלטה לפי סעיף קטן (א) אינה ניתנת לערעור אלא בערעור על פסק הדין או ההחלטה האחרת.			
הסבר :			
סעיף 81 לחוק בתי המשפט מאפשר לבצע את שני התיקונים, שכן מדובר בטעויות טכניות שנעשו בשגגה, והכוונה המקורית של בית המשפט הייתה שונה ממה שנכתב בטעות בפסק הדין.			
הנימוק	מותר לתקן לפי סעיף 81 ?	מהות הטעות	טעות
סעיף 81 מאפשר תיקון של טעות בסכום במקרה שבו ישנה אי-התאמה לכוונה המקורית של בית המשפט. התיקון מתבצע כדי לשקף את הכוונה לחייב ב- 100,000 ש"ח, כפי שנועד מלכתחילה.	כן	טעות חישוב / טעות לשון	סכום התשלום (10,000 ש"ח במקום 100,000 ש"ח)
סעיף 81 מאפשר תיקון של טעויות שנעשו בטעות קולמוס או פליטת לשון. במקרה זה, התיקון נדרש כדי ליישר קו עם כוונת בית המשפט שהנתבע הוא שצריך לשלם, ולא התובע.	כן	טעות לשון / פליטת קולמוס	החלפת הצדדים (נכתב שהתובע צריך לשלם במקום הנתבע)

21. בתיק של תביעת ביטוח מורכבת הגיש התובע חוות דעת מומחה לחיתום המתייחסת לשאלות אם קיים כפל ביטוח, אם לאו: על מי חלה פוליסת הביטוח או אילו נזקים היא מכסה: האם קיימת נפקות לביטוח לנזקי גוף באשר לאירוע התאונה. הצד השני מתנגד להגשת חוות הדעת ודורש את הוצאתה מהתיק.

מה הדין?

- א. השאלות האמורות אינן נושא לחוות דעת מומחה.
- ב. מאחר שמדובר בתביעה מורכבת אין מניעה להגשת חוות דעת מומחה בשאלות אלה.
- ג. מאחר שתחום הביטוח הוא תחום ייחודי אין מניעה להגשת חוות דעת מומחה בשאלות אלה.
- ד. על שאלת כפל הביטוח אין מניעה להגשת חוות דעת מומחה. שאלת חלות פוליסת הביטוח אינה נושא לחוות דעת מומחה.

התשובה היא א' סעיף 20 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971; רע"א 2069/24 פלונית נ' פלונית	
חוות דעת מומחה ותעודת רופא 20. בית המשפט רשאי, אם אין הוא רואה חשש לעיוות דין, לקבל כראיה, בכתב, חוות דעתו של מומחה בשאלה שבמדע, שבמחקר, שבאמנות או שבידיעה מקצועית (להלן – חוות דעת), ותעודה של רופא על מצב בריאותו של אדם (להלן – תעודת רופא). הסבר: שאלות כגון חלות הפוליסה או כפל ביטוח הן לרוב עניינים משפטיים שההכרעה בהם מסורה לבית המשפט ולא למומחה.	
נושא השאלה בתיק הביטוח	הסיבה לדחיית חוות הדעת
כפל ביטוח	מדובר בשאלה משפטית של פרשנות פוליסות הביטוח, שאינה דורשת מומחיות מקצועית אלא פרשנות משפטית.
תחולת פוליסת הביטוח	שאלה זו נוגעת לתחום הפרשנות המשפטית של הפוליסה, ולכן אינה בסמכות מומחה אלא בסמכות בית המשפט.
היקף הכיסוי הביטוחי	היקף הנזקים שהפוליסה מכסה הוא עניין משפטי, שמטרתו להבין את גבולות הכיסוי כפי שנקבעו בפוליסה.
נפקות הכיסוי לנזקי גוף באירוע התאונה	פרשנות תנאי הפוליסה לנזקי גוף היא שאלה משפטית שאינה דורשת מומחיות שאינה מצויה בידי בית המשפט עצמו.

22. לוי הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, שאותו הציעה הפרקליטות בשל קשיים ראייתיים. אחרי שנה הגיש נגדו המתלונן תביעת נזיקין שאליה צירף את הכרעת הדין. בכתב ההגנה הכחיש לוי את ביצוע המעשים וטען כי הודה בביצוע העבירות "במסגרת עסקת טיעון אך ורק בשל רצונו לסיים את ההליך הפלילי נגדו".

מה דין טענת לוי?

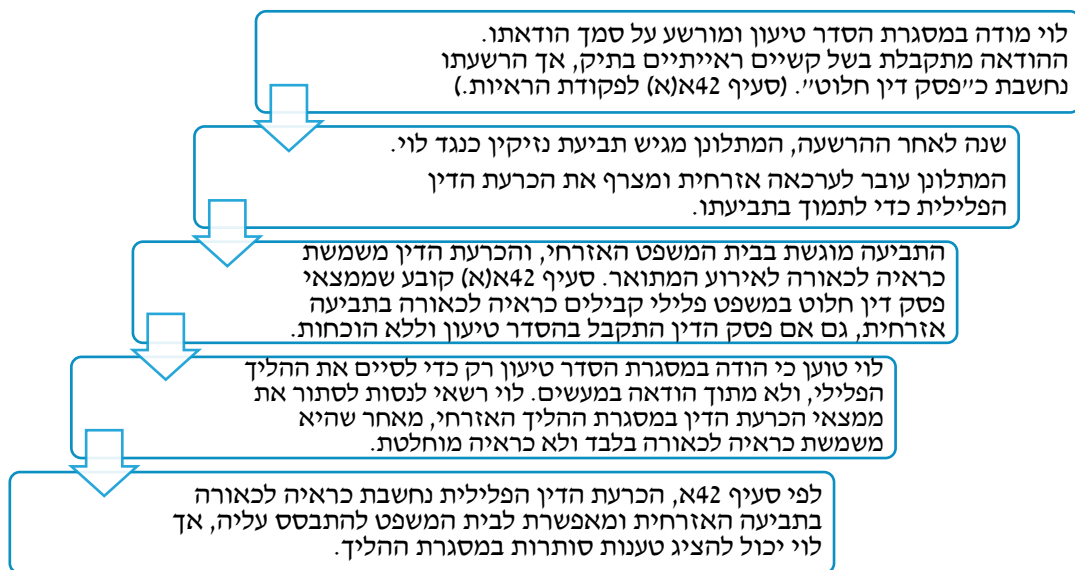
- א. מדובר בפסק דין חלוט, ולכן הכרעת הדין היא ראייה חלוטה.
- ב. מדובר בפסק דין שניתן ללא הליך הוכחות, ולכן לא ניתן להסתמך עליו כראיה בהליך אחר.
- ג. מדובר בפסק דין שניתן ללא הליך הוכחות, ולכן ניתן להסתמך עליו כראיה רק בתביעה נגררת.
- ד. **מדובר בפסק דין חלוט, ולכן הכרעת הדין היא ראייה לכאורה.**

התשובה היא ד'

סעיף 42א לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971

קבילות פסק דין

42א. (א) הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי. (א1) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על פסק דין חלוט במשפט פלילי של בית משפט צבאי, כהגדרתו בתקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ז-1967, כפי שהוארך תוקפן ותוקן נוסחן בחוק, מעת לעת. (ב) הוראות סעיף זה אינן חלות על-
(1) פסק דין של בית משפט עירוני שלא ניתן מאת שופט של בית משפט שלום ;
(2) ממצאים ומסקנות שבגזר הדין, להבדיל מהכרעת הדין.



הסבר:

בהתאם לסעיף 42א(א) לפקודת הראיות, פסק דין חלוט בהליך פלילי יכול לשמש כראיה לכאורה בהליך אזרחי שנובע מאותם מעשים.

23. לבית המשפט המחוזי הוגש ערעור בעקבות פסק דין שחייב את הנתבע/המערער בתשלום פיצוי. השופטת בבית המשפט קמא קבעה שהיא מאמינה לתובע, אף שהוא לא הציג ראיות חיצוניות שיתמכו בטענותיו, מכיוון שעדותו הייתה קוהרנטית ומשכנעת ולא נמצאו בה סתירות. הערעור הסתמך על הטענה שלא ניתן לקבל תביעה על בסיס עדות התובע בלבד מכיוון ש"המוציא מחברו עליו הראיה".

מה דין הערעור?

- א. הערעור יתקבל – במצב של גרסה מול גרסה לא ניתן לקבוע שהורם נטל הראיה.
- ב. הערעור יידחה – השופטת נימקה מדוע היא מסתפקת בעדות התובע.
- ג. הערעור יידחה – עדות של בגיר היא ככל ראייה אחרת.
- ד. הערעור יתקבל – כאשר פסק דין מסתמך על עדות יחידה של בעל דין נדרש סיוע.

התשובה היא ב'

סעיף 54 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971

הכרעה על פי עדות יחידה במשפט אזרחי

54. פסק בית משפט במשפט אזרחי באחד המקרים שלהלן על פי עדות יחידה שאין לה סיוע, והעדויות אינה הודיית בעל דין, יפרט בהחלטתו מה הניע אותו להסתפק בעדות זו; ואלה המקרים:

- (1) העדות היא של קטין למטה מגיל 14;
- (2) העדות היא של בעל דין או של בן-זוג, ילדו, הורו, אחיו או אחותו של בעל דין;
- (3) העדות היא של אדם המעוניין בתוצאות המשפט לטובת בעל הדין שקרא אותו להעיד;
- (4) התובענה היא נגד עזבון, קטין, חולה נפש או נעדר;
- (5) נסיבות אחרות שבהן דרוש, לדעת בית המשפט, פירוט כאמור.

הסבר:

סעיף 54 לפקודת הראיות מאפשר לבית המשפט להסתמך על עדות יחידה של בעל דין אם ניתן נימוקים המסבירים את ההסתמכות עליה. לפיכך, משהשופטת נתנה נימוק המסביר את ההסתמכותה על עדות התובע הרי שאין עילה לערעור.

24. לבית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק הוגשה ביום 1.7.2024 בקשה לצו על תנאי בדרך של עתירה ולצידה בקשה למתן צו ביניים. בו ביום ניתנה החלטת השופט ב' בדן יחיד, שלפיה ניתן צו על תנאי כפי שהתבקש, נקבע כי העתירה תועבר להרכב של 3 שופטים ונקבע כי אין מקום למתן צו ביניים בשלב זה. כמו כן, נקצב מועד להגשת התגובות מטעם המשיבים לעתירה.

מה הדין?

- א. בסמכות השופט להעניק צו על תנאי בדן יחיד ולהורות על העברת העתירה לדיון לפני הרכב שלוש, אולם אין בסמכותו לדחות את הבקשה למתן צו ביניים.
- ב. בסמכות השופט להעניק צו על תנאי ולדחות את הבקשה למתן צו ביניים, אולם אין בסמכותו להורות על העברת העתירה לדיון לפני הרכב שלוש.
- ג. בסמכות השופט להורות על העברת העתירה לדיון לפני הרכב שלוש ולדחות את הבקשה למתן צו ביניים, אולם אין בסמכותו להורות, בדן יחיד, על מתן צו על תנאי.
- ד. **בסמכות השופט, בדן יחיד, להעניק צו על תנאי, להורות על העברת העתירה לדיון לפני הרכב שלוש ולדחות את הבקשה למתן צו ביניים.**

התשובה היא ד'

סעיף 5 לתקנות סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, התשמ"ד-1984

שמיעת העותר

5. העתירה תובא לפני שופט של בית המשפט העליון והוא רשאי ליתן את הצו או להורות על הזמנת העותר לפניו או להעביר את העתירה להרכב של שלוש; הועברה העתירה להרכב של שלוש, רשאי ההרכב ליתן את הצו או להורות על הזמנת העותר לפניו, ואם היה סבור שהעתירה אינה מראה על פניה עילה רשאי הוא לדחותה על יסוד האמור בה, ללא הזמנת העותר; הורה השופט על שמיעת העותר יקבע הרשם יום ושעה לדיון.

הסבר:

בהתאם לתקנה 5 לתקנות סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, לשופט בדן יחיד יש סמכות: (1) לתת צו על תנאי; (2) לדחות את הבקשה למתן צו ביניים; (3) להעביר את העתירה לדיון בפני הרכב של שלוש שופטים.

במקרה דנן השופט ב' שהוא דן יחיד:

- ✓ נתן צו על תנאי בדרך של עתירה;
 - ✓ קבע כי אין מקום למתן צו ביניים (דחה את הבקשה לצו ביניים);
 - ✓ העביר את העתירה להרכב של שלוש שופטים.
- לכן, חלופה ד' היא הנכונה.

25. הוגש ערעור על פסק דין פלילי. בטרם החל הדיון הורתה רשמת בית המשפט על הגשת נימוקי הערעור בתוך 15 ימים. למרות מתן כמה ארכות, לא הוגשו נימוקי הערעור.

מה הדין?

- א. ההליך יועברו לדיון לפני הרכב ללא נימוקי ערעור, אך בית המשפט אינו רשאי לדחות את הערעור מטעם זה בלבד.
- ב. ההליך לא יועבר לדיון לפני הרכב, ועל הרשמת לדחותו.
- ג. ההליך לא יועבר לדיון לפני הרכב, והרשמת רשאית למחוק את הערעור.
- ד. **ההליך יועבר לדיון לפני הרכב ללא נימוקי ערעור, ורשאי בית המשפט לדחות את הערעור מטעם זה בלבד.**

התשובה היא ד'

סעיף 203 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982

נימוקי ערעור [184] (תיקון מס' 7) תשמ"ז-1987

203. הודעת ערעור תפרט את נימוקיו, ואולם, לא ניתנו בהודעה נימוקים או לא פורטו במידה מספקת, רשאי רשם בית המשפט להורות למערער להגיש נימוקים, או נימוקים מפורטים יותר, במועד שיקבע; לא מילא המערער אחר הוראת הרשם, רשאי בית המשפט, בתחילת הדיון בערעור, לדחות את הערעור מטעם זה בלבד.

הסבר:

בהתאם לסעיף 203, במקרה בו לא הוגשו נימוקי ערעור ע"י המערער רשאי בית המשפט להעביר את ההליך ללא נימוקים ובמסגרת הדיון בערעור – ידחה אותו מטעם זה בלבד ולא מטעמים אחרים אשר הועלו או היו עלולים לעלות.

26. נגד פלוני הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של מעשים מגונים. פלוני הגיש לשופטת הדנה בעניינו בקשה שתפסול את עצמה בטענה כי היא מוטה לטובת המתלוננת בהיותה אישה, וכן מאשרת כל בקשה שמוגשת מטעם התביעה, מאחר שעד לפני 10 שנים הייתה פרקליטה בעצמה. השופטת דחתה את הבקשה ופלוני הגיש ערעור על החלטתה. עוד פירט פלוני בערעורו השגות על החלטות של השופטת הנוגעות להיבטים שונים של ניהול ההליך.

בנסיבות המתוארות, איזה מבין ההיגדים הבאים הוא הנכון ביותר?

- א. השגות המערער בנוגע להחלטות השופטת הן טענות ערעוריות באופיין שמקימות עילת פסלות.
- ב. העובדה שהשופטת עבדה בעבר כפרקליטה אינה מקימה כשלעצמה עילת לפסילתה.
- ג. מאחר שהשופטת עבדה כפרקליטה לפני 10 שנים, הדבר מבסס עילת פסלות.
- ד. בקשה לפסילת השופטת היה על המערער להגיש לבית המשפט המחוזי ולא לבית המשפט הדן בעניינו.

התשובה היא ב'

סעיף 77א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], הצשמ"ד-1984 ; ע"פ 2054/24 פלוני נ' מדינת ישראל

עילות פסלות

77א. (א) שופט לא ישב בדין אם מצא, מיזמתו או לבקשת בעל דין, כי קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט.
(א1) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), שופט לא ישב בדין בידעו שמתקיים אחד מאלה:
(1) צד להליך, בא כוחו או עד מרכזי, הוא בן משפחה של השופט או שקיימת ביניהם קרבה ממשית אחרת;
(2) יש לשופט ענין כספי ממשי או ענין אישי ממשי בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך, בבא כוחו או בעד מרכזי, או שלבן משפחה מדרגה ראשונה של השופט יש ענין כספי ממשי או ענין אישי ממשי בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך או בבא כוחו;
(3) בטרם התמנה לשופט היה השופט מעורב באותו ענין הנדון בהליך שלפניו כבא כוח, כבורר, כמגשר, כעד, כיועץ מקצועי, כמומחה, או בדרך דומה אחרת;
לענין סעיף קטן זה –
"בן משפחה" – "בן זוג, הורה, הורה של בן זוג, ילד, אח, סב, נכד וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של השופט או שהשופט היה אפוטרופוס או שימש משפחה אומנת שלו;
"בן משפחה מדרגה ראשונה" – "בן זוג, הורה, ילד, אח וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של השופט או שהשופט היה אפוטרופוס או שימש משפחה אומנת שלו;
"עד מרכזי" – "עד שנדרשת הערכת מהימנותו לצורך הכרעה בהליך.
(א2) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(א1) שופט רשאי לשבת בדין אם מפאת דחיפות הענין לא ניתן לקיים את ההליך לפני שופט אחר ועלול להיגרם נזק חמור או עיוות דין אם לא ידון בענין.

הסבר:

- סעיף 77א(1) קובע כי אלו המקרים בהם תקום עילה לפסלות:
- 1) צד להליך, בא כוחו או עד מרכזי הינו בן משפחה של השופטת.
 - 2) לשופטת יש עניין כספי ממשי או עניין אישי ממשי בהליך.
 - 3) בטרם התמנתה השופטת, הייתה מעורבת באותו עניין הנדון בהליך.
- לפיכך – עצם היותה הן אישה והן פרקליטה בעבר אינן עונות על המקרים המפורטים בחוק ולכן אין עילה לפסילתה.

27. לאחר שניתן צו הפטר התברר כי עוד במהלך הליך חדלות הפירעון של החייבת, נפטר קרוב משפחה והוריש לה זכויות בעיזבון, שאותן לא גילתה החייבת למנהל המיוחד או לבית המשפט. נתונים אלה לא היו ידועים לנאמן ולבית המשפט עובר למתן צו ההפטר, אשר בינתיים הפך לחלוט.

בנסיבות המוארות, איזה מבין ההיגדים הבאים הוא הנכון ביותר?

- א. מאחר שההפטר הפך לחלוט, לא ניתן לבטלו.
- ב. בית המשפט מוסמך לבטל את ההפטר מכאן ולהבא.
- ג. בית המשפט מוסמך לבטל את ההפטר למפרע, אך לא לשנות את צו השיקום הכלכלי.
- ד. **בית המשפט מוסמך לבטל את ההפטר למפרע וכן להאריך את תקופת התשלומים של החייבת.**

התשובה היא ד'

סעיף 176 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018

ביטול ההפטר

176. (א) בית המשפט רשאי, בכל עת, להורות כי ההפטר בטל למפרע ולהורות על שינוי הצו לשיקום כלכלי, ובכלל זה על הארכת תקופת התשלומים, בהתקיים אחד מאלה:
 (1) התגלו עובדות חדשות שאילו היו ידועות לבית המשפט לפני מועד ההפטר היה בהן כדי להאריך את תקופת התשלומים לפי הוראות סעיף 163(ג) עד (ה);
 (2) היחיד לא סייע לנאמן או לא שיתף עמו פעולה כאמור בסעיף 174(ב) או הפר, לאחר מועד ההפטר, תנאי מהותי מתנאי הצו לשיקום כלכלי כאמור באותו סעיף.
 (ב) ביטול ההפטר אינו פוגע בתוקפם של מכירה, העברה, תשלום או פעולה משפטית אחרת שנעשו כדין אחרי מועד ההפטר ולפני ביטולו.

הסבר:

(א) בית המשפט רשאי, בכל שלב, להחליט שצו ההפטר שניתן בטל למפרע (כאילו לא ניתן מלכתחילה) וכן לשנות את הצו לשיקום כלכלי ולהאריך את תקופת התשלומים, אם מתקיים אחד מהתנאים הבאים:
 1. עובדות חדשות: התגלו עובדות שלא היו ידועות לבית המשפט במועד מתן ההפטר, ואילו היו ידועות, ניתן היה להאריך את תקופת התשלומים.
 הסבר: אם מתגלה מידע חדש המעיד שהחייב פעל בחוסר תום לב, בית המשפט יכול לבטל את ההפטר למפרע ולהאריך את תקופת התשלומים בהתאם לנסיבות.
 2. שיתוף פעולה: החייב לא שיתף פעולה עם הנאמן או סירב לשיתף לו לאחר שניתן צו ההפטר.
 3. הפרת תנאים: החייב הפר תנאי מהותי מצו השיקום הכלכלי לאחר מתן צו ההפטר.
 (ב) ביטול ההפטר למפרע אינו פוגע בתוקף של פעולות שנעשו כחוק לאחר מתן ההפטר ולפני ביטולו.
 לדוגמה: אם החייב מכר נכסים לאחר שניתן צו ההפטר, ובית המשפט ביטל את ההפטר לאחר מכן, ביטול ההפטר לא יפגע בתוקף המכירה שבוצעה כדין.
 ההוראות חלות גם על מצב של הפטר לאלתר (ללא תקופת תשלומים), אם הן רלוונטיות למקרה.

לפי סעיף 176, בית המשפט רשאי לבטל את צו ההפטר למפרע (כלומר, לבטל את ההפטר כאילו לא ניתן מלכתחילה) במקרים שבהם מתגלות עובדות חדשות שלא היו ידועות במועד מתן ההפטר, והיו יכולות להוביל להארכת תקופת התשלומים. בנוסף, בית המשפט רשאי להאריך את תקופת התשלומים ולהורות על שינוי בצו השיקום הכלכלי.
 במקרה זה, מאחר שהחייבת הסתירה מידע מהותי על עיזבון שקיבלה, מדובר בהתנהלות בחוסר תום לב ובגילוי עובדות חדשות, ולכן בית המשפט מוסמך לבטל את ההפטר למפרע ולהורות על הארכת תקופת התשלומים.
 בנסיבות הללו, בית המשפט יכול גם לבטל את צו ההפטר (למפרע) וגם לשנות את תנאי צו השיקום הכלכלי ולהאריך את תקופת התשלומים.

28. מפרקי חברה הגישו תביעה לבית המשפט בישראל נגד כמה נושאי משרה שלה לשעבר, בין היתר על בסיס הטענה כי אלה התרשלו בתפקידים בחברה באופן שהוביל לקריסתה. ג'ורג', תושב ואזרח זר, הוא אחד מהנתבעים בתביעה ששימש בזמנים הרלוונטיים לאירועי התביעה כדירקטור בחברה.

אילו משוכות על החברה לצלוח כדי לרכוש סמכות שיפוט בין-לאומית באמצעות המצאת כתב טענות אל מחוץ לתחום?

- א. הראשונה, כי קיימת תביעה הראויה לטיעון בכל הנוגע לעילת המצאה מחוץ לתחום המדינה, וזאת ברמת הוכחה נמוכה מזו הנדרשת בהליך אזרחי רגיל; השנייה, הוכחה כי עילת התביעה, לגופה, מעוררת שאלה רצינית שיש לדון בה; והשלישית, כי מדינת ישראל היא הפורום הנאות לניהול ההליך.
- ב. הראשונה, כי קיימת תביעה הראויה לטיעון בכל הנוגע לעילת המצאה מחוץ לתחום המדינה, וזאת ברמת הוכחה גבוהה מזו הנדרשת בהליך אזרחי רגיל; השנייה, הוכחה כי עילת התביעה, לגופה, מעוררת שאלה רצינית שיש לדון בה; והשלישית, כי מדינת ישראל היא הפורום הנאות לניהול ההליך.
- ג. הראשונה, כי קיימת לדעת החברה תביעה הראויה לטיעון בכל הנוגע לעילת המצאה מחוץ לתחום המדינה, וזאת ברמת הוכחה נמוכה מזו הנדרשת בהליך אזרחי רגיל; השנייה, הוכחה כי עילת התביעה, לכאורה, מעוררת שאלה עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים שיש לדון בה; והשלישית, כי מדינת ישראל היא הפורום הנאות לניהול ההליך.
- ד. הראשונה, כי קיימת לדעת החברה תביעה הראויה לטיעון בכל הנוגע לעילת המצאה מחוץ לתחום המדינה, וזאת ברמת הוכחה גבוהה מזו הנדרשת בהליך אזרחי רגיל; השנייה, הוכחה כי עילת התביעה, לכאורה, מעוררת שאלה עקרונית שיש לדון בה; והשלישית, כי מדינת ישראל היא הפורום הנאות לניהול ההליך.

התשובה היא א'

תקנות 166 עד 168 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018; רע"א 8854/22 The Dow Chemicals Company נ' סוכניות יעקבזון בע"מ

המצאה מחוץ לתחום המדינה

166. בעל דין רשאי להמציא כתב טענות מחוץ לתחום המדינה בהתקיים אחד מאלה ובכפוף לתקנות 167 ו-168:
- (1) נקבע בחיקוק שמבחינה בין-לאומית בית משפט בישראל מוסמך לדון בהליך פלוני או אם הוסכם בין בעלי הדין על סמכות כאמור;
 - (2) מבוקש סעד נגד אדם שמקום מושבו הוא בתחום המדינה;
 - (3) נושא התובענה הוא מקרקעין המצויים בתחום המדינה;
 - (4) התובענה היא בקשר לחוזה, ומתקיים אחד מהמקרים האלה:
 - (א) החוזה, כולו או מקצתו, נעשה או הופר בתחום המדינה או שנשללה האפשרות לקיימו בתחומה;
 - (ב) על החוזה חלים דיני מדינת ישראל;
 - (ג) התובענה מבוססת על מעשה או על מחדל שאירע בתחום המדינה;
 - (ד) התובענה מבוססת על נזק שנגרם לתובע בישראל ממוצר, משירות או מהתנהגות של הנתבע, ובלבד שהנתבע יכול היה לצפות שהנזק ייגרם בישראל וכן ושהנתבע, או אדם קשור לו, עוסק בסחר בין-לאומי או במתן שירותים בין-לאומיים בהיקף משמעותי; לעניין זה, "אדם קשור" – אדם הנתבע הוא תאגיד, כל אחד מאלה:
 - (1) אדם השולט בתאגיד;
 - (2) תאגיד הנשלט בידי אדם כאמור בפסקה (1);
 - (3) תאגיד הנשלט בידי מי מהאמורים בפסקאות (1) ו-(2);
 - (4) מבוקש צו מניעה לגבי דבר הנעשה או עומד להיעשות בתחום המדינה, או מבוקש למנוע או להסיר מטרד בתחום המדינה, בין אם מבוקשים דמי נזק בקשר לכך ובין אם לאו;
 - (7) מבוקש לאכוף פסק-חוק, כהגדרתו בחוק אכיפת פסקי-חוק, או פסק בוררות חוץ כהגדרתו בחוק הבוררות או מבוקש להכיר בהם;
 - (8) מבוקש שלא לאכוף פסק בוררות חוץ, כהגדרתו בחוק הבוררות, שניתן נגד תושב ישראל, אם שוכנע בית המשפט כי אין למבקש אפשרות לזכות בדין צדק בבית המשפט של המדינה שבה ניתן הפסק;
 - (9) האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין דרוש או נכון בתביעה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר;

(10) האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין בתובענה שלגבי אחת מעילותיה באותה תובענה נגדו יש זיקה מהזיקות המפורטות בתקנה זו.

הליך ההמצאה מחוץ למדינה

167. (א) בעל דין המעוניין להמציא כתב טענות מחוץ לתחום המדינה, יגיש בקשה בכתב לשם קביעת דרך ביצוע ההמצאה; בתצהיר התומך בבקשה יפורטו העובדות המבססות את עילת התביעה, העובדות המבססות את עילת ההמצאה מחוץ לתחום המדינה ופירוט המקום שבו נמצא הנמען או ייתכן שנמצא.
(ב) בית המשפט יורה על דרך ביצוע ההמצאה, לרבות הגשת כתבי הטענות, והוא רשאי להורות שבנסיבות העניין אין להמציא את המסמכים מחוץ לתחום המדינה.

בקשה לכפירה בסמכות מכוח המצאה מחוץ לתחום המדינה

168. הומצא לבעל דין כתב טענות מחוץ לתחום המדינה, רשאי הוא לכפור בסמכות בית המשפט לדון בתובענה או לטעון כי הפורום הישראלי אינו הפורום הנאות לדון בתובענה; רצה הנתבע לכפור או לטעון כאמור, יגיש בקשה בכתב לא יאחר מהמועד הקבוע להגשת כתב ההגנה; עשה כן, יימנה המועד להגשת כתב הגנה מיום ההחלטה בבקשה.

יישום:

ישנן 3 תנאים אשר צריכים להתקיים:

1. קיימת תביעה הראויה לטיעון בכל הנוגע לעילת המצאה מחוץ לתחומי מדינת ישראל – תקנה 167(א)

בהקשר זה, בהתאם ל רע"א 8854/22 The Dow Chemicals Company נ' סוכניות יעקבזון בע"מ נקבע כי כאשר מדובר בתביעה ראויה לטיעון בכל הנוגע לעילת המצאה מדובר ברמת הוכחה נמוכה מזו הנדרשת בהליך אזרחי רגיל.

2. עילת התביעה מעוררת שאלת רצינית שיש לדון בה – תקנה 166(5).

3. מדינת ישראל היא הפורום הנאות לניהול ההליך – תקנה 166(1).

לכן, בהתאם לתקנות סדר הדין האזרחי ופסיקת בית המשפט העליון, יש לעמוד בתנאים אלו כדי להעניק סמכות שיפוט בינלאומית במקרה של המצאה מחוץ לתחום.

29. גילי, בעל רשת מסעדות, החליט להגיש תביעה לבית המשפט נגד דני, בעל עסק מתחרה, בשל פרסום שלטענתו של גילי היה בו משום הוצאת לשון הרע (**להלן: "התביעה הראשונה"**). לאחר בירורה של תביעה זו החליט בית המשפט לדחות את התביעה וקיבל את טענתו של דני שהפרסום נעשה בתום לב. בחלוף כמה חודשים החליט גילי להגיש תביעה כספית נגד דני בטענה שאותו פרסום הסב לו, מיד כשנעשה, נזק גופני ונפשי בגובה של שני מיליון ש"ח (**להלן: "התביעה הנוספת"**). דני, בעצת באי כוחו, מעוניין להגיש לבית המשפט בקשה לסילוק על הסף של התביעה הנוספת בשל קיומו של מעשה בית דין.

מה הדין?

- א. אין בסיס לבקשה לסילוק על הסף היות שהתביעה הראשונה הוגשה מכוח עילת לשון הרע, וזו לא כללה טענות בקשר עם הנזק הנפשי והגופני הנטען שלאורו הגיש גילי את התביעה הנוספת.
- ב. **יש בסיס לבקשה לסילוק על הסף, בשל קיומו של מעשה בית דין מסוג של השתק עילה, היות ששתי התביעות מבוססות על אותה עילה ביסודה, גם אם בתביעה הנוספת נכללו פרטים ורכיבים שלא נזכרו בתביעה הראשונה.**
- ג. אין בסיס לבקשה לסילוק על הסף היות שהתביעה הראשונה שהוגשה מכוח עילת לשון הרע נדחתה, ולנוכח דחייתה רשאי גילי לתבוע בתביעה הנוספת סעד כספי אחר בגין נזק גופני ונפשי.
- ד. יש בסיס לבקשה לסילוק על הסף רק לנוכח קיומו של מעשה בית דין מסוג של השתק פלוגתא, בשים לב שבית המשפט הכריע זה מכבר במסגרת התביעה הראשונה בטענה העובדתית של הוצאת לשון הרע שלאורה טוען גילי בתביעה הנוספת לנזק גופני ונפשי.

התשובה היא ב'

תקנה 25 (א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 ; ע"א 3065/22 יעקב יעקב נ' שרותי כשרות ושמיטה בד"ץ העדה החרדית ירושלים

תביעת מלוא הסעד וכל הסעדים בשל עילה אחת

25. (א) תובע יכול כלול בכתב תביעה את מלוא הסעד שלטענתו הוא זכאי לו בשל עילת התביעה ולא יוכל להגיש תביעה בשל החלק שלא תבע.

ע"א 3065/22 יעקב יעקב נ' שרותי כשרות ושמיטה בד"ץ העדה החרדית ירושלים

נקבע שעילת התביעה היא מסכת העובדות המהותיות המהווה את הבסיס לתביעה. כלומר, אם שתי תביעות נובעות מאותה תשתית עובדתית ומגנות על אותו אינטרס, הן ייחשבו לזהות גם אם התביעה השנייה כוללת פרטים או רכיבים נוספים שלא נזכרו בתביעה הראשונה. במקרה כזה, יתקיים השתק עילה, שלא מאפשר להתובע להגיש תביעה נוספת על אותו בסיס עובדתי.

הסבר:

תובע יכול כלול בכתב התביעה את כל הסעדים שהוא דורש בהתאם לעילת התביעה, ואינו רשאי להגיש תביעה נוספת בגין סעדים שלא נכללו בתביעה המקורית. אם התובע אינו תובע את כל הסעדים המגיעים לו בכתב התביעה הראשון, יראו בכך כוונתו מציצו על הסעדים הנותרים. במצב כזה, אם יגיש תביעה נוספת בהמשך על אותם סעדים שלא נדרשו, היא תידחה בשל קיומו של השתק עילה. לדוגמה: תובע אינו יכול להגיש תביעה אחת על חלק מהפיצויים המגיעים לו, ואז להגיש תביעה נוספת על יתרת הפיצויים. עליו לכלול את כל דרישת הפיצויים בתביעה אחת בלבד.

מהי עילת התביעה: גילי הגיש תחילה תביעה נגד דני בגין הוצאת לשון הרע, שהיא עילת התביעה. תביעה זו נדחתה לאחר שבית המשפט קיבל את טענת דני שהפרסום נעשה בתום לב. **מה קורה בתביעה השנייה:** לאחר שהתביעה הראשונה נדחתה, גילי הגיש תביעה כספית נוספת בגין אותו פרסום, אך הפעם על בסיס נזק גופני ונפשי שנגרם לו, וטען לסכום פיצוי של שני מיליון ש"ח.

למה מדובר בהשתק עילה: מכיוון שהתביעה הראשונה והתביעה השנייה מבוססות על אותה עילה. לפי תקנה 25(א), התובע חייב לכלול בכתב התביעה את כל הסעדים הנובעים מאותה עילה. כלומר, אם גילי לא כלל בתביעה הראשונה את הטענה לנזק גופני ונפשי, הוא אינו יכול לתבוע עליה בתביעה נפרדת.

מה המשמעות של "השתק עילה": אם תובע לא תובע את כל הסעדים האפשריים בגין עילת התביעה, רואים אותו כמי שוויתר על הסעד שלא תבע, ולכן לא יוכל להגיש תביעה נוספת בגין אותו עניין.

במקרה זה, גילי היה צריך לכלול בתביעה הראשונה גם את הטענות לנזק גופני ונפשי שנגרמו לו כתוצאה מהפרסום, ולא לפצל את התביעות. לכן, יש בסיס לבקשה לסילוק התביעה השנייה על הסף מחמת "השתק עילה".

30. ירדנה היא בעלת דירה בעיר רחובות. בהודעת תשלום ארנונה ששלחה לה עיריית רחובות נקבע גודל דירתה לצורך חישוב הארנונה על 200 מ"ר. לדעת ירדנה נפלה טעות בהודעת התשלום לגבי גודל הדירה. השגה שהגישה ירדנה למנהל הארנונה בעיריית רחובות נדחתה. ערר שהגישה לוועדת הערר לענייני ארנונה בעיר רחובות נדחתה אף הוא. ערעור מינהלי שהגישה לבית המשפט לעניינים מינהליים מרכז – לוד נדחה אף הוא.

האם יכולה ירדנה להגיש ערעור נוסף שיכול לשנות את גודל הדירה לצורך תשלום הארנונה?

- א. לא: פסק הדין של בית המשפט לעניינים מינהליים הוא גלגול שלישי וסופי.
ב. כן: בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון.
ג. כן: ערעור בזכות לבית המשפט העליון.
ד. כן: ערעור בזכות לנשיא בית המשפט לעניינים מינהליים בבית המשפט המחוזי מרכז – לוד.

התשובה היא ב'
סעיף 12 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000

קשת רשות ערעור

12. (א) פסק דין של בית משפט לעניינים מינהליים בערעור מינהלי ובערעור על החלטת הרשם, והחלטה אחרת של בית משפט לעניינים מינהליים יהיו נתונים לערעור לפני בית המשפט העליון אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית המשפט העליון שנשיא בית המשפט העליון קבע לכך.
(ב) לענין סעיף זה, "החלטה אחרת" –
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(1) החלטה בבקשה למתן צו ביניים בעתירה מינהלית;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(1א) החלטה בבקשה למתן סעד זמני בערעור מינהלי ובתובענה מינהלית;
(2) החלטה שניתנה לאחר פסק הדין ואינה נבלעת בו;
(3) החלטה בענין חיסיון;
(תיקון מס' 15) תשס"ה-2005 (תיקון מס' 37) תשס"ח-2008 (תיקון מס' 49) תש"ע-2010
(3א) החלטה בענין סמכות עניינית או סמכות שיפוט בין-לאומית, למעט החלטה בשאלה אם עניין מסוים הוא עניין כלכלי-מינהלי, אם לאו, כאמור בסעיף 41(ג)(2) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(3ב) החלטה בעניין התיישנות בתובענה מינהלית;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(3ג) החלטה בעניין אגרה, עירבון או ערובה;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(3ד) החלטה בעניין מינוי או פסילת מומחה בתובענה מינהלית;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(3ה) החלטה בעניין בקשה לצירוף בעל דין או החלטה בעניין בקשה להגיש הודעת צד שלישי;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(3ו) אישור תובענה ייצוגית לפי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, לרבות החלטה ולפיה רשות לא הוכיחה כי חדלה מגביה לפי סעיף 9(ב) לחוק האמור;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(3ז) דחיית בקשה להארכת מועד שמשמעותה שלילת האפשרות לפתוח בהליך;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(3ח) דחיית בקשה לדחות תובענה מינהלית על הסף מחמת מעשה בית דין;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(3ט) דחיית בקשה לעיכוב הליכים בשל הסכם בוררות, תניית שיפוט, פורום לא נאות או הליכים המתקיימים בערכאה אחרת;
(תיקון מס' 37) תשס"ח-2008
(3י) החלטה בעניין תיקון כתב טענות בתובענה מינהלית;
(4) עניינים נוספים שקבע שר המשפטים בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

הסבר:

ירדנה השיגה על הקביעה למנהל הארנונה בעירייה אשר נדחה.
על דחית ההשגה הגישה ירדנה ערר לוועדת הערר לענייני ארנונה בעיר, שגם הוא נדחה.
משכך, הגישה ירדנה ערעור מנהלי לבית המשפט לעניינים מינהליים – גם הוא נדחה.

בהתאם לסעיף 12(א) לאחר דחיית ערעור מינהלי בבית המשפט לעניינים מינהליים, ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון במקרים מיוחדים בלבד.

31. במהלך דיון בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע, במסגרת סכסוך בין בני זוג לגבי מזונות ומשמרות ילדים, שכנע השופט את בני הזוג להעביר את הסכסוך שביניהם להליך של בוררות. לאחרונה נתן הבורר שמונה פסק בוררות. אחד מבני הזוג, שלו טענות נגד הבורר והפסק, רוצה להגיש בקשה לביטול פסק הבורר.

להיכן תוגש בקשתו, ובפני מי היא תידון?

- א. שופט דן יחיד בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע.
- ב. שופט דן יחיד בבית המשפט המחוזי בבאר שבע.
- ג. הרכב של 3 שופטים בבית המשפט המחוזי בבאר שבע.
- ד. הרכב של 3 שופטים בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע.

התשובה היא א'

סעיפים 1, 24 לחוק הבוררות, התשכ"ח-1968 ; סעיף 47 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984

הגדרות

1. לענין חוק זה –
 "הסכם בוררות" – "הסכם בכתב למסור לבוררות סכסוך שנתגלע בין צדדים להסכם או שעשוי להתגלע ביניהם בעתיד, בין שנקוב בהסכם שמו של בורר ובין אם לאו ;
 "בורר" – "בורר שנתמנה בהסכם בוררות או על פיו, לרבות בורר מכריע ובורר חליף ;
 "פסק בוררות" – "פסק שניתן על ידי בורר, לרבות פסק ביניים ;
 "פסק בוררות-חוץ" – "פסק בוררות שניתן מחוץ לישראל ;
 "בית המשפט" – "בית המשפט המוסמך לדון, לפי כל דין, בעניין שהוסכם למסרו לבוררות.

ביטול פסק בוררות

24. בית המשפט רשאי, על פי בקשת בעל-דין (בחוק זה – בקשת ביטול), לבטל פסק בוררות, כולו או חלקו, להשלימו, לתקנו או להחזירו לבורר, מאחת העילות האלה :
 (1) לא היה הסכם בוררות בר-תוקף ;
 (2) הפסק ניתן על ידי בורר שלא נתמנה כדין ;
 (3) הבורר פעל ללא סמכות או שחרג מהסמכויות הנתונות לו לפי הסכם הבוררות ;
 (4) לא ניתנה לבעל-דין הזדמנות נאותה לטעון טענותיו או להביא ראיותיו ;
 (5) הבורר לא הכריע באחד העניינים שנמסרו להכרעתו ;
 (6) הותנה בהסכם הבוררות שעל הבורר לתת נימוקים לפסק והבורר לא עשה כן ;
 (7) הותנה בהסכם הבוררות שעל הבורר לפסוק בהתאם לדין והבורר לא עשה כן ;
 (8) הפסק ניתן לאחר שעברה התקופה לנתינתו ;
 (9) תכנו של הפסק מנוגד לתקנת הציבור ;
 (10) קיימת עילה שעל פיה היה בית משפט מבטל פסק דין סופי שאין עליו ערעור עוד.

ההרכב [25/ב]

47. בית משפט שלום ידון בשופט אחד, ואולם רשאי נשיא בית משפט השלום, לבקשת השופט היושב לדין, לבקשת בעל דין ולאחר שנתן לבעלי הדין הזדמנות לטעון את טענותיהם לעניין זה, או ביוזמתו להורות שהדיון בענין פלוני יהיה לפני שלושה שופטים ; נשיא בית משפט השלום יקבע את השופטים שמהם יורכב בית המשפט.

הסבר :

ראשית, לפי סעיף 24 רשאי בית המשפט לבטל פסק בוררות לפי בקשת בעל דין (אחד מבני הזוג).
 באשר לסמכות השיפוט והרכבו – בהתאם לסעיף 47 בקשת הביטול תידון בפני שופט אחד בבית משפט שלום (במקרה דנן בבית משפט לענייני משפחה).
 ההרכב יכול שיהיה 3 שופטים ככל והוגשה בקשה ספציפית להרכב ובאישור נשיא בית משפט השלום.

32. בית המשפט לענייני משפחה בנוף הגליל-נצרת נתן פסק דין לאישור מכירת דירת המגורים של בני זוג המצויים בהליכי גירושין במסגרת הליך של פירוק שיתוף.

כיצד ניתן לערער על פסק הדין, בתוך כמה זמן יוגש ומי המותב שידון בערעור?

- א. ערעור ברשות בפני בית המשפט המחוזי נוף הגליל-נצרת: בתוך 60 ימים מהמצאת פסק הדין: יידון בפני שופט דן יחיד.
- ב. ערעור ברשות בפני בית המשפט המחוזי נוף הגליל-נצרת: בתוך 60 ימים מהמצאת פסק הדין: יידון בפני הרכב של 3 שופטים.
- ג. ערעור בזכות בפני בית המשפט המחוזי נוף הגליל-נצרת: בתוך 45 ימים מהמצאת פסק הדין: יידון בפני שופט דן יחיד.
- ד. ערעור בזכות בפני בית המשפט המחוזי נוף הגליל-נצרת: בתוך 45 ימים מהמצאת פסק הדין: יידון בפני הרכב של 3 שופטים.

התשובה היא ד'

סעיפים 37, 40 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; ותקנה 45 לתקנות בתי המשפט לענייני משפחה (סדרי דין), התשפ"א-2020

ההרכב [15/ב]

37. (א) בעניינים אלה ידון בית משפט מחוזי בשלושה:
 - (1) משפטים בשל עבירה שענשה מוות או מאסר עשר שנים או יותר;
 - (2) ערעורים על פסקי דין של בתי משפט שלום;
 - (3) כל ענין שהנשיא של בית המשפט המחוזי או סגנו הורה שידונו בו שלושה.
 - (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), בעניינים הבאים ידון בית משפט מחוזי בשופט אחד, אם לא הורה נשיא בית המשפט או סגנו, לבקשת בעל דין ולאחר שנתן לבעלי הדין הזדמנות לטעון את טענותיהם לעניין זה, או ביוזמתו, לעניין מסוים, כי יידון בשלושה:
 - (1) עבירות המנויות בחלק א' של התוספת הראשונה
 - (2) (נמחקה)
 - (3) דיון מקדמי בערעור.
 - (4) ערעורים על פסקי דין של בתי משפט שלום ושל שופטי תעבורה, לענין העבירות המפורטות בסעיף 25(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], שאינן פשעים, ולמעט לענין עבירה לפי סעיף 64 לפקודה האמורה;
 - (5) ערעורים בעניינים המנויים בחלק ב' של התוספת הראשונה שיקבעם שר המשפטים בצו, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
 - (6) (נמחקה)
 - (7) ערעורים על פסקי דין והחלטות אחרות לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991 ולפי חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001;
 - (8) ערעורים על פסקי דין בעניינים שבית משפט לעניינים מקומיים מוסמך לדון בהם לפי סעיף 55.
 - (9) ערעורים על פסקי דין של בתי משפט שלום בדין יחיד בתביעות שסכומן או ששווי נוסאן, ביום הגשת התובענה, אינו עולה על 300,000 שקלים חדשים, והוא אף אם עלה הסכום או השווי לאחר מכן מחמת שערור, הצמדה, ריבית, הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין, למעט בתביעות כמפורט להלן:
 - (א) תביעות לפיצויים בשל נזקי גוף או תביעות לשיפוי או לפיצוי על תשלומי פנסיה, תגמולים וכל הוצאה אחרת ששולמו או שישולמו בשל נזקי גוף, לרבות תביעות שעילתן בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975;
 - (ב) תביעות בענייני משפחה כמשמעותם בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995;
 - (ג) תביעות כאמור בסעיף 51(א); (3)
 - (10) ערעורים על פסקי דין של בתי דין מינהליים כהגדרתם בחוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992, זולת אם נקבע אחרת בחוק;
 - (11) בקשות לצווי ביניים, לצווים זמניים ולהחלטות ביניים אחרות, במסגרת ערעורים.
 - (12) ערעורים על פסקי דין והחלטות אחרות לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018.
 - (ג) בכל ענין שאינו מוזכר בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) ידון בית משפט מחוזי בשופט אחד.

הסמכות [18/ב]

40. בית משפט מחוזי ידון באלה:
 - (1) כל ענין אזרחי או פלילי שאיננו בסמכותו של בית משפט שלום; בתביעה שכנגד אזרחית מוסמך לדון בית משפט מחוזי אף אם אותו ענין או אותה תביעה הם בסמכותו של בית משפט

שלום, ואם התביעה שכנגד היא באותו הנושא או נובעת מאותן נסיבות – אף אם העניין או התביעה הם בסמכות המחלקה הכלכלית לפי סעיף 42ה; ואולם –

(א) היתה התביעה שכנגד בסמכותו של בית משפט לענייני משפחה, רשאי בית המשפט להעביר את התביעות לבית המשפט לענייני משפחה שבאזור שיפוטו היתה מוגשת התביעה שכנגד, יהיה שוויה אשר יהא, אם לדעתו הצדק והתועלת בהעברה עולים על הפגיעה בעניינו של אדם אחר שהוא צד לתובענה;

(ה) היתה התביעה שכנגד בסמכות המחלקה הכלכלית כאמור, רשאי בית המשפט להעביר אליה את התביעות, אם ראה כי חלקו של העניין הכלכלי בתביעות הוא משמעותי;

(א1) עתירה מינהלית, ערעור מינהלי, תובענה מינהלית, עניין מינהלי ועניין אחר, לפי סעיף 5 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000;

(2) כל ענין שאיננו בסמכותו הייחודית של בית דין אחר; בענין הנתון לסמכותו המקבילה של בית דין אחר, יהיה בית המשפט המחוזי מוסמך לדון כל עוד אין אותו בית דין בו ואם הענין אינו נתון בסמכותו של בית משפט שלום;

(3) ערעורים על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי משפט השלום.

(4) תביעה בעניני קנין רוחני, הכרוכה בתביעה בעניני קנין רוחני שהיא בסמכות בית המשפט המחוזי לפי פסקה (1), אף אם סכום התביעה או שווי נושא התביעה אינו עולה על הסכום כאמור בסעיף 51(א)(2); בפסקה זו, תביעה בעניני קנין רוחני – "תביעה אזרחית לפי אחד או יותר מהחוקים המפורטים להלן:

(א) חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007;

(ב) (נמחקה)

(ג) פקודת הפטנטים והמדגמים;

(ד) חוק הגנת כינויי מקור וציונים גיאוגרפיים, התשכ"ה-1965;

(ה) חוק הפטנטים, התשכ"ז-1967;

(ו) פקודת סימני מסחר [נוסח חדש], התשל"ב-1972;

(ז) חוק זכות מטפחים של זני צמחים, התשל"ג-1973;

(ח) חוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד-1984;

(ט) חוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1999.

(י) חוק העיצובים, התשע"ז-2017;

(5) עניין אזרחי לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999, למעט תביעה אזרחית שבית המשפט לענייני משפחה מוסמך לדון בה, עניין אזרחי לפי סעיפים 6, 7 ו-353א לחוק האמור שיידון בבית המשפט שלו הסמכות לדון בתובענה ועניין אזרחי לפי סעיפים 354(ב1) ו-359 לחוק האמור;

(6) עניין כלכלי כהגדרתו בסעיף 42א.

מועדים

45. (א) המועד להגשת ערעור על פסק דין שניתן בבית המשפט לענייני משפחה הוא ארבעים וחמישה ימים מיום שהומצא פסק הדין.
- (ב) המועד להגשת בקשת רשות לערער על החלטת בית המשפט לענייני משפחה, ועל החלטת בית משפט המחוזי בערעור או בבקשת רשות לערער, על פסק דין או החלטה של בית משפט לענייני משפחה, לפי עניין, הוא שלושים ימים מיום שהומצאו למבקש.
- (ג) המועד להגשת ערעור על החלטת רשם בית המשפט או החלטת רשם ההוצאה לפועל הוא חמישה עשר ימים מהיום שהומצאה ההחלטה.
- (ד) תקנה 137 לתקנות סדר הדין האזרחי לא תחול.

הסבר:

פסק הדין שניתן על ידי בית המשפט לענייני משפחה הינו פסק דין בגלגול ראשון, לכן – משמדובר בערכאה שנייה בערעור, הערעור יוגש בזכות.

שנית, בהתאם לסעיף 37(ב) תביעות בענייני משפחה יידונו בפני הרכב של 3 שופטים, שלישית, בהתאם לתקנה 45(א) ערעור על פסק דין שניתן בבית המשפט לענייני משפחה הוא 45 ימים מיום המצאת פסק הדין.

לאור כל האמור – חלופה ד' היא החלופה הנכונה.

33. לקוחך פנה בבקשה לקבלת מידע למינהל האזרחי ביהודה ושומרון. הממונה על חופש המידע במינהל האזרחי החליט לדחות את הבקשה.

איזה הליך לנקוט אם ברצון לקוחך לשנות את החלטת הממונה ולקבל את המידע המבוקש?

- א. עתירה למתן צו על תנאי לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק.
- ב. **עתירה מינהלית לבית המשפט לעניינים מינהליים בירושלים.**
- ג. תובענה מינהלית לאחד משני בתי המשפט לעניינים מינהליים שבירושלים ובבאר שבע.
- ד. ערעור מינהלי לבית המשפט לעניינים מינהליים בירושלים.

התשובה היא ב'

סעיף 5א לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים ופריט 1 בתוספת הרביעית לחוק

סמכות בית משפט לעניינים מינהליים בירושלים לדון בענייני האזור (תיקון מס' 117) תשע"ח-2018

5א. (א) בית משפט לעניינים מינהליים בירושלים ידון, נוסף על סמכותו לפי סעיף 5, גם באלה:
 (1) עתירה נגד החלטה של רשות או של גוף המנוי בתוספת הרביעית, הפועלים ביהודה והשומרון (להלן – האזור), בעניין המנוי בתוספת הרביעית, ולמעט עתירה שהסעד העיקרי המבוקש בה עניינו התקנת תחיקת הביטחון לרבות ביטולה, הכרזה על בטלותה או מתן צו להתקנתה (להלן – עתירה מינהלית בענייני האזור);
 (2) ערעור המנוי בתוספת החמישית (להלן – ערעור מינהלי בענייני האזור).
 (ב) (1) עתירה מינהלית בענייני האזור תידון לפי הוראות חוק זה כאילו היא עתירה מינהלית לפי סעיף 15(1);
 (2) ערעור מינהלי בענייני האזור יידון לפי הוראות חוק זה כאילו הוא ערעור מינהלי לפי סעיף 25(2). (ג) בסעיף זה –
 "מפקד צבאי" – כמשמעותו בצו בדבר הוראות ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע-2009;
 "תחיקת הביטחון" – כל אחד מאלה:
 (1) מנשר, צו, תקנה, אכרזה, הודעה, מודעה, או מסמך אחר, שנתנו מפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור, מפקד צבאי או רשות אחרת הפועלת מכוחם, מטעמם או באישורם;
 (2) הדין החל באזור כתוקפו מזמן לזמן;
 (3) הוראה שניתנה מכוח דבר חקיקה כאמור בפסקה (1) או הדין כאמור בפסקה (2), והיא בת-פועל תחיקתי.

תוספת רביעית

(סעיף 5א(א)(1))

עתירה מינהלית בענייני האזור

1. חופש המידע – החלטה של רשות בבקשה לקבלת מידע המופנית כלפיה.
2. תכנון ובנייה – החלטה של רשות לפי חוק תכנון ערים, כפרים ובניינים, מס' 79 לשנת 1966 (בפרט זה – חוק תכנון ערים), לפי צו בדבר חוק תכנון ערים, כפרים ובניינים (יהודה והשומרון) (מס' 418), התשל"א-1971 (בפרט צו – צו תכנון ערים), או לפי צו בדבר מתן היתרים לעבודות בשטחים תפוסים לצרכים צבאיים (יהודה והשומרון) (מס' 997), התשמ"ב-1982, ולמעט –
 (1) החלטה שעניינה עבירות ועונשין, ובכלל זה החלטה לפי סעיף 37 לחוק תכנון ערים;
 (2) החלטה שעניינה תכנית תכנון אזורית או תכנית תכנון מתארית כמשמעותן בפרק שלישי לחוק תכנון ערים;
 (3) החלטה של מפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור, למעט החלטה לפי סעיף 38 לחוק תכנון ערים;
 (4) החלטה של ראש המינהל האזרחי לפי תקנה 3 לתקנות אישור, הקמה ופטור מהיתר לדרכים זמניות לאתרי בנייה בעלי חשיבות אזורית (הוראת שעה) (יהודה והשומרון), התשע"א-2011;
 (5) החלטה של מועצת התכנון העליונה לפי סעיף 47(4) לצו תכנון ערים; לעניין זה, "מועצת התכנון העליונה" – המועצה כהגדרתה בסעיף 2 לחוק תכנון ערים.
3. כניסה ויציאה –
 (א) החלטה של ראש המינהל האזרחי לפי סעיף 1ד לצו בדבר שטחים סגורים (אזור הגדה המערבית) (מס' 34), התשכ"ז-1967, לעניין אדם מסוים;
 (ב) החלטה של מפקד צבאי לפי סעיף 3 להיתר כניסה כללי (מס' 5) (תושבים ישראלים ותושבי חוץ) (יהודה והשומרון), התש"ל-1970;
 (ג) החלטה פרטנית של רשות שעניינה כניסת זר לאזור או שהייה בו, לפי נוהלי מתאים פעולות הממשלה בשטחים או לפי נוהלי המינהל האזרחי, למעט החלטה כאמור שעניינה בקשת הרשות

הפלסטינית לאישור רישיון ביקור זר שנתנה; לעניין זה, "הרשות הפלסטינית" – המועצה
כהגדרתה בתקנות שעת חירום (יהודה ושומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ח-
1967, כפי שהוארך תוקפן ותוקן נוסחן בחוק;
(ד) החלטה פרטנית של רשות שעניינה כניסה לצורך תעסוקה ליישוב ישראלי באזור, הניתנת
לפי ההכרזה בדבר סגירת שטח (יישובים ישראליים) (יהודה ושומרון), התשס"ב-2002, ולפי
הצו בדבר העסקת עובדים במקומות מסוימים (יהודה ושומרון) (מס' 967), התשמ"ב-1982;
(ה) החלטה פרטנית של רשות שעניינה היתר כניסה לשטח שהוא מרחב תפר; בפרט משנה זה,
"מרחב תפר" – שטח שהוכרז כמרחב תפר בתחיקת הביטחון כהגדרתה בסעיף 5א;
(ו) החלטה פרטנית של רשות שעניינה יציאת תושב אזור מהאזור לפי נוהלי המינהל האזרחי.

הסבר:

בהתאם לסעיף 5א לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים ופריט 1 בתוספת הרביעית, עניינים
הקשורים בהחלטות של המינהל האזרחי ביהודה ושומרון נדונים בבית המשפט העליון בשבתו
כבג"ץ.

בהליך מנהלי יש תחילה לסווג באיזה סוג של הליך מדובר – אם מדובר בהליך שהוא נגד רשות,
הרי שזהו הליך מנהלי.

לאחר מכן עלינו להבין מה הסעד המבוקש:

1. כסף = תובענה מנהלית ייצוגית נגד רשות או מכרז שהפסדתי בו; אם לא מדובר באחד
מהשניים אז לבחון בהתאם לתביעת שווי בעניין הסמכות העניינית.

2. ביטול/שינוי/אכיפה של החלטה:

עתירה לבג"ץ ועתירה מנהלית תחול במקרים בהם מדובר ב: 1) החלטה בתחולה
ארצית/מגדרית – תחולה רחבה; 2) סוגיה פוליטית (מפוצץ קואליציה); 3) החלטה של
שר/נציג עירייה; 4) האם אני חותם על הבג"ץ?
ערעור מנהלי יחול במקרה של ועדות מיוחדות.

לכן, במקרה דנן, משמדובר בהחלטה בתחולה רחבה, הרי שזוהי עתירה מנהלית ולכן חלופה ב'
היא החלופה הנכונה.

34. יזהר הועמד לדין בעבירה של פגיעה מינית בילדה שהיא קרובת משפחתו בעת שהייתה בת 10. הילדה נחקרה על ידי חוקרת ילדים וחקירתה תועדה בווידאו. בא כוח הנאשם מבקש לקבל עותק של סרטי הווידאו.

מה הדין?

- א. מאחר שמדובר בחומר ראיות הנאשם זכאי לקבל עותק של הסרטים.
- ב. הנאשם זכאי לקבל עותק של הסרטים בכפוף להתחייבות להשיבם בתום המשפט ולהפקדת ערובה.
- ג. מאחר שמדובר בעדות של ילדה כה צעירה, הנאשם זכאי לקבל רק את תמליל החקירה.
- ד. הנאשם זכאי לצפות בסרטים אך לא לקבל את העתקים, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

התשובה היא ד'

סעיף 5ב לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955

דרכי העיון בהקלטה

5ב. (א)

הוראות סעיפים 74 ו-75 לחוק סדר הדין הפלילי יחולו על קלטת חקירה ועל תמליל, בשינויים אלה:

- (1) התובע יעביר לידי הנאשם את התמליל;
- (2) הנאשם זכאי להאזין לקלטת החקירה, לצפות בה, ולהשוות את תוכנה לאמור בתמליל;
- (3) הנאשם אינו זכאי להעתיק את קלטת החקירה, להוציאה ממקום הימצאה הקבוע או לקבל לידי את העתקה, אלא אם כן הורה בית משפט אחרת, מטעמים מיוחדים שיפרט; הורה בית משפט כאמור, חייב הנאשם להחזיר את קלטת החקירה וכל העתק שלה, וכן את התמליל, לתיק בית המשפט, בתום ההליך המשפטי, אלא אם כן קבע בית המשפט מועד אחר להחזרתם כאמור.
- (ב) לענין סעיף זה, "הנאשם" – "לרבות מי שפועל מטעמו כמפורט בסעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי.

הסבר:

בהתאם לסעיף 5ב לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) – יזהר רשאי לצפות בעדות מוקלטת של הקטינה, אך לא זכאי לקבל העתק מן ההקלטה. ואמנם, בית המשפט רשאי להתיר ליזהר לקבל את ההקלטה – מטעמים מיוחדים שיפרט.

35. יעקב הועמד לדין. יעקב סבור שאנשים רבים מאוד עוברים גם הם את העבירה שבגינה הועמד לדין, אך אותם אין מעמידים לדין וסתם נטפלו דווקא אליו.

איזה מן ההיגדים הבאים מתאר נכון את המצב המשפטי?

- א. יעקב רשאי להעלות את טענתו טרם שישב לכתב האישום, אך הוא אינו חייב לעשות כן. בית המשפט רשאי לדחות את הטענה מבלי לשמוע את עמדת התביעה.
- ב. על יעקב להעלות את טענתו מיד עם פתיחת משפטו. אם לא יעשה כן, לא יוכל להעלות בהמשך.
- ג. על יעקב להעלות את טענתו מיד לאחר שישב לכתב האישום, אך גם אם לא עשה כן יוכל להעלות את טענתו גם בשלב מאוחר יותר ברשות בית המשפט.
- ד. על יעקב להעלות את טענתו ולהוכיחה במסגרת פרשת ההגנה.

התשובה היא א'

סעיפים 149 עד 151 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982

טענות מקדמיות [133]

149. לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובהן –

- (1) חוסר סמכות מקומית;
- (2) חוסר סמכות עניינית;
- (3) פגם או פסול בכתב האישום;
- (4) העובדות המתוארות בכתב האישום אינן מהוות עבירה;
- (5) זיכוי קודם או הרשעה קודמת בשל המעשה נושא כתב האישום;
- (6) משפט פלילי אחר תלוי ועומד נגד הנאשם בשל המעשה נושא כתב האישום;
- (7) חסינות;
- (8) התיישנות;
- (9) חנינה;

(תיקון מס' 51) תשס"ז-2007

(10) הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

דיון בטענה מקדמית [134] (תיקון מס' 40) תשס"ד-2004

150. נטענה טענה מקדמית, יתן בית המשפט לתובע הזדמנות להשיב עליה, אולם רשאי הוא לדחותה גם אם לא עשה כן; בית המשפט יחליט בטענה לאלתר, זולת אם ראה להשהות את מתן החלטתו לשלב אחר של המשפט; נתקבלה טענה מקדמית, רשאי בית המשפט לתקן את כתב האישום או לבטל את האישום, ובמקרה של חוסר סמכות - להעביר את הענין לבית משפט אחר כאמור בסעיף 79 לחוק בתי המשפט.

טענות מקדמיות בשלב אחר של המשפט [135]

151. לא טען הנאשם טענה מקדמית בשלב זה, אין בכך כדי למנוע מלטעון אותה בשלב אחר של המשפט, אולם לגבי הטענות המפורטות בפסקאות (1) ו-(3) לסעיף 149 אין הוא רשאי לעשות כן אלא ברשות בית המשפט.

הסבר:

בהתאם לסעיף 149(10) יעקב רשאי (אך אינו חייב) להעלות את טענתו טרם השבה לכתב האישום (טענה מקדמית בגין הגשת כתב אישום/ניהול הליך פלילי בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית). בהתאם לסעיף 151 – יעקב ראשי יהיה להעלות את טענתו גם בשלב מאוחר יותר של המשפט – ברשות בית המשפט בלבד.

לפי סעיף 151 בית המשפט רשאי לדחות את הטענה של יעקב כי מבלי לתת לתביעה הזדמנות להשיב עליה.

36. בית המשפט נתן בתיק אזרחי צו לתפיסת ראיות במעמד צד אחד. לאחר המצאת הצו הגיש הצד השני בקשה לביטול מנימוקים לגופו של עניין. לאחר דיון במעמד שני הצדדים ביטל בית המשפט את הצו שניתן. מבקש הצו מעוניין לתקוף משפטית את ההחלטה על ביטולו.

מה הדין ?

- א. מדובר בהחלטה המקבלת בקשה לביטול החלטה, ולפיכך היא מסוג ההחלטות שלא ניתן לבקש רשות ערעור עליהן ואין דרך לתקוף אותה משפטית.
- ב. מדובר בהחלטה המקבלת בקשה לביטול החלטה, ולפיכך היא מסוג ההחלטות שלא ניתן לבקש רשות ערעור עליהן, וניתן יהיה לערער עליה רק במסדרת ערעור על פסק הדין הסופי בתיק.
- ג. ניתן להגיש בקשת רשות ערעור על ההחלטה על ביטול הצו.
- ד. ניתן להגיש ערעור בזכות על ההחלטה המבטלת את הצו.

התשובה היא ג'

סעיף 1 לצו בתי המשפט (סוגי החלטות שלא תינתן בהן רשות ערעור), התשס"ט-2009 ; בש"א 5692/10 פלוני נ' פלוני

סוגי החלטות

1. לא תינתן רשות ערעור על החלטה מן הסוגים המפורטים להלן :
 - (1) החלטה בעניין קביעה ושינוי של מועדי דיון ומועדים להגשת בקשות, תגובות, כתבי טענות, מסמכים, סיכומים ותצהירים (להלן בצו זה – כתבי טענות) ;
 - (2) החלטה בבקשה להארכת מועד הקבוע בחיקוק, למעט החלטה שמשמעותה שלילת האפשרות לפתוח בהליך ;
 - (3) החלטה בנוגע להיקף כתבי טענות ;
 - (4) החלטה בעניין שלבי הדיון בהליך, למעט החלטה שהדיון יישמע במפוצל או שיתקיים דיון נפרד בתביעה שכנגד ובהודעה לצד שלישי ;
 - (5) החלטה בעניין הזמנת עדים, סדר שמיעת עדים, ושאלות המוצגות לעדים לרבות קבלה או דחייה של התנגדות בעניין זה, למעט החלטה על דחיית בקשה לזמן עד או להגיש ראייה, או החלטה בעניין בקשה לעדות מוקדמת ;
 - (6) החלטה בעניין סדר הבאת עדויות ואופן הגשת עדויות, למעט החלטה בעניין מתן עדות מחוץ לכתלי בית המשפט, ובכלל זה בהיוועדות חזותית ;
 - (7) החלטה שהיא קבלת בקשה לביטול פסק דין או לביטול החלטה ;
 - (8) החלטה בעניין הטלת הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין ושיעורם, למעט אם ניתנה לאחר מתן פסק הדין ואינה נבלעת בו ;
 - (9) החלטה ליתן רשות להגן ולקבל התנגדות לביצוע שטר או התנגדות לביצוע תביעה על סכום קצוב לפי סעיף 1א81 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 ;
 - (10) החלטה לפי פרק ט' לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, למעט החלטה בעניין גילוי מסמך פלוני, עיון במסמכים ובעניין טענת חיסיון.

הסבר :

בהתאם לסעיף 1(7) מדובר בבקשה של מבקש הצו לביטול החלטת בית המשפט. **בש"א 5692/10 פלוני נ' פלוני** נקבע בעניין סעיף 1(7) : "סעיף משנה זה שונה מיתר סעיפי המשנה בסעיף 1 לצו בכך שהוא מתייחס לתוצאות ההחלטה ולא לאופיה. נקבע כי הסעיף חוסם את הדרך בפני הגשת בקשת רשות ערעור על קבלת בקשה לביטול פסק דין או החלטה, אך אינו חוסם הגשת בקשה דומה על דחייתה." לכן, משהבקשה לצו בוטלה ובקשת רשות הערעור דומה על דחייתה, ניתן להגיש את בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבטל את הצו. בית המשפט נתן צו ודחה את הצו התקיים כבר דיון במעמד הצדדיים לדחיית הצו רוצים לערער על הדחייה זאת החלטה אחרת. ההחלטה בנתוני השאלה אינה חלק מצו נאמן ועל כן הערעור הוא ברשות. מתי זה צו נאמן? כאשר מדובר על בקשה לביטול. שימו לב - פסק דין זה בזכות, החלטה אחרת ברשות לא להתבלבל.

37. במשך כמה זמן חובה לשמור דגימה פורנזית מנפגע עבירת מין?

- א. במשך 50 שנים ממלאת 18 לנפגע העבירה, ולאחר מכן תושמד הדגימה ללא צורך בהודעה לנפגע העבירה, ובלבד שלא נפתחה חקירה.
- ב. במשך 30 שנים ממלאת 18 לנפגע העבירה, ולאחר מכן תושמד הדגימה ללא צורך בהודעה לנפגע העבירה, ובלבד שלא נפתחה חקירה.
- ג. במשך 30 שנים, ולאחר מכן תושמד ללא צורך בהודעה לנפגע העבירה, ובלבד שלא נפתחה חקירה.
- ד. במשך 50 שנים, ולאחר מכן תושמד ללא צורך בהודעה לנפגע העבירה, ובלבד שלא נפתחה חקירה.

התשובה היא ד'

סעיף 22א לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001 ; בג"ץ 1620/22 פלונית נ' פרקליטות המדינה

נטילת דגימה פורנזית מנפגע עבירת מין ושמירתה

22א. (ח) (2) על אף האמור בפסקה (1), לא תידרש הסכמת אפוטרופסו של קטין או של אדם עם מוגבלות שכלית, כאמור באותה פסקה, בהתקיים אחד מאלה :
(יא) ניטלה דגימה כאמור בסעיף קטן (א), היא תישמר לפי הוראות סעיף קטן (ה) לתקופה של 50 שנים, בתנאים מתאימים לשם הפקה, DNA ובתום התקופה האמורה תושמד הערכה הייעודית, ללא צורך בהודעה נוספת לנפגע העבירה, ובלבד שלא נפתחה חקירה..

יישום:

לפי סעיף 22א(ח)(2)(יא) החלופה הנכונה היא ד' – דגימת DNA תישמר לתקופה של 50 שנה ולאחר מכן תושמד ללא צורך בהודעה לנפגע העבירה, ובתנאי שלא נפתחה חקירה.
החוק אינו מתייחס למשך הזמן שתישמר דגימת DNA במקרה של קטין ולכן חלופות א' ו-ב' אינן נכונות.
כמו כן, החוק אינו מתייחס לתקופת זמן של 30 שנה ולכן גם חלופה ג' אינה נכונה.

38. מהו הדין לעניין הפנייה להכנת תסקיר שירות מבחן טרם קבלת החלטה בבקשה למעצר עד תום ההליכים?

- א. לנאשמים זכות מוקנית כי בית המשפט יורה על הכנת תסקיר שירות מבחן בעניינם.
- ב. לנאשמים זכות מוקנית כי בית המשפט יורה על הכנה תסקיר שירות מבחן בעניינם אף במקרים שבהם ברור כי חלופת מעצר לא תסכון.
- ג. לנאשמים אין זכות מוקנית כי בית המשפט יורה על הכנת תסקיר שירות מבחן בעניינם.
- ד. לנאשמים זכות מוקנית כי בית המשפט יורה על הכנת תסקיר שירות מבחן בעניינם, למעט במקרים שבהם ברור כי חלופת מעצר לא תסכון.

התשובה היא ג'

סעיף 21א לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 ; בש"פ 2282/24 אלשאפעי נ' מדינת ישראל ; בש"פ 27/15 יונס נ' מדינת ישראל

תסקיר מעצר

21א. (א) בדיון בבקשה למעצר לפי סעיפים 12 ו-21 ובערר על החלטה לפי סעיפים אלה, רשאי בית המשפט להורות על הגשת תסקיר מעצר, ורשאי הוא להורות על שחרור בפיקוח קצין מבחן, כאמור בסעיף 48(א)(6); תסקיר מעצר לא ישמש תסקיר קצין מבחן לענין העונש, על פי הוראות סעיף 37 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין); על תסקיר מעצר יחולו הוראות סעיף 191 לחוק סדר הדין הפלילי; ואולם, בבקשה למעצר לפי סעיף 12, לא יורה בית המשפט על הגשת תסקיר מעצר, בענינו של מי שהיה עצור פחות מחמישה ימים עד למתן החלטתו, אלא במקרים מיוחדים.

(ב) תסקיר מעצר יכלול את נסיבותיו האישיות של הנאשם, משמעות המעצר, החלופות למעצר ולשחרור, או המלצה בדבר תנאים מיוחדים לשחרור בערובה והפיקוח עליהם.

הסבר:

בהתאם לסעיף 21א לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים) ולפסיקת בית המשפט העליון, הכנת תסקיר שירות מבחן נתונה לשיקול דעת בית המשפט והוא רשאי להורות על תסקיר מעצר כך שאין מדובר בחובה של בית המשפט ומכאן אין לנאשם זכות מוקנית לכך.

39. מהו הדין לעניין פיצוי לאדם שנעצר ושחרר בלי שהוגש נגדו כתב אישום?
- א. בית המשפט רשאי לצוות על פיצוי רק כאשר לא היה יסוד למעצר : אוצר המדינה ישלם את הפיצוי על המעצר והוצאות ההגנה בסכום שיקבע בית המשפט.
 - ב. בית המשפט רשאי לצוות על פיצוי כאשר לא היה יסוד למעצר או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם : הגורמים המעורבים במעצר ישלמו את הפיצוי על המעצר והוצאות ההגנה בסכום שיקבע בית המשפט.
 - ג. בית המשפט רשאי לצוות על פיצוי רק כאשר לא היה יסוד למעצר : אוצר המדינה ישלם את הפיצוי על המעצר והוצאות ההגנה בסכום שנקבע בתקנות.
 - ד. **בית המשפט רשאי לצוות על פיצוי כאשר לא היה יסוד למעצר או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם : אוצר המדינה ישלם את הפיצוי על המעצר והוצאות ההגנה בסכום שיקבע בית המשפט.**

התשובה היא ד'

סעיף 38 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996

פיצוי בשל מעצר

38. (א) נעצר אדם ושחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא בית המשפט שלא היה יסוד למעצר, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו בסכום שיקבע בית המשפט.
- (ב) נעצר אדם ושחרר, ומצא בית המשפט שהמעצר היה עקב תלונת סרק שהוגשה שלא בתום לב, רשאי בית המשפט לחייב את המתלונן, לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון טענותיו לענין זה, לשלם, למי שנעצר, פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו, בסכום שיקבע בית המשפט.
- (ג) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות –
- (1) לענין ההליכים בבקשה לפיצוי לפי סעיף זה, בין לפני פניה לבית המשפט ובין בבית המשפט ;
 - (2) לקבוע סכומים מרביים לפיצוי לפי סעיף קטן (א).
 - (ד) החלטת בית משפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור כפסק דין בפלילים.

הסבר :

- פיצוי על ידי המדינה בשל מעצר בלא הגשת כתב אישום.** נעצר אדם ושחרר, רשאי בית המשפט לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו, בהתקיים התנאים המצטברים :
1. לא הוגש נגדו כתב אישום.
 2. לא היה יסוד למעצר, או שיש נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם.

- פיצוי על ידי המתלונן בשל מעצר שבא בעקבות תלונת סרק.** נעצר אדם ושחרר, רשאי בית המשפט לחייב את המתלונן לשלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו, בהתקיים התנאים המצטברים :
1. המעצר היה עקב תלונת סרק שהוגשה שלא בתום לב.
 2. ניתנה למתלונן הזדמנות לטעון טענותיו.

בקשה לפיצויים ולתשלום הוצאות

1. בקשה כאמור יכולה להיות בעל פה עם תום הדיון, בפני בית המשפט הדן בעניין.
2. בקשה כאמור שהוגשה לאחר סיום הדיון תוגש בכתב לערכאה הראשונה שדנה בעניין. למשל, כאשר התקיימו הליכי ערעור תוגש בקשה בכתב לתשלום הוצאות לערכאה הדיונית.
3. בית המשפט רשאי לצוות על תשלום כאמור לפי בקשה שהוגשה לו או מיוזמתו אף אם לא הוגשה לו בקשה לכך, ובלבד שנתן לצדדים הזדמנות לטעון את טענותיהם.
4. על הדיון בבקשה יחולו תקנות סדר הדין האזרחי, בשינויים המחוייבים.

גבייה וערעור – הוראות כלליות

1. החלטת בית המשפט פי סעיפים 1 או 2 ניתנת לערעור כפי שמערערים על פסק דין פלילי.
2. לעניין גביית הוצאות, רואים את החיוב כפסק דין אזרחי שניתן לבצעו בהוצאה לפועל (אלא אם כן החיוב הוטל על המדינה).

40. מהו הדין לעניין דיון של עצור שנמנעה ממנו כדין פגישה עם סנגורו לפני אותו דיון?

- א. אין לקיים את הדיון, ויש לשחרר את העצור.
- ב. אין לקיים את הדיון, ויש לדחות את הדיון עד לאחר פגישת העצור עם סנגורו.
- ג. הדיון יתקיים בדרך של היוועדות חזותית עם סנגורו של העצור.
- ד. הדיון יתקיים בדרך של היוועדות חזותית עם סנגורו של העצור.

התשובה היא ג'

סעיף 16ג לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996

דיונים שאין לקיימם בדרך של היוועדות חזותית

16ג. על אף האמור בסעיף 16ב –

- (1) דיון ראשון לפי סעיף 15 יתקיים בנוכחות העצור ולא בדרך של היוועדות חזותית;
- (2) לא יורה בית המשפט על מעצרו של אדם עד תום ההליכים המשפטיים נגדו, אלא אם כן התקיים לכל הפחות דיון אחד מהותי לפי סעיף 21 בנוכחות העצור באולם; בסעיף זה, "דיון מהותי" – "לרבות דיון שנשמע בו טענות לעניין דיון הראיות, עילת המעצר או חלופת המעצר או דיון שניתנה בו הסכמת הצדדים למעצר עד תום ההליכים";
- (3) דיון של עצור שנמנעה ממנו פגישה עם סניגורו לפני אותו דיון, בהתאם להוראות סעיפים 34(ה) ו-35, יתקיים בנוכחות העצור ולא בדרך של היוועדות חזותית.

הסבר:

בית המשפט רשאי לקבל את בקשתו של נאשם להשתתף בדיון בעניינו בהיוועדות חזותית אם מתקיימים **מספר תנאים**:

- 1- הנאשם בגיר
 - 2- בקשת הנאשם הוגשה באמצעות סנגורו.
 - 3- הנאשם מיוצג על ידי סניגור והדיון נערך בנוכחות סניגורו
 - 4- בית המשפט שוכנע כי בהתחשב בכלל נסיבות הענין די בהשתתפותו בדיון בהיוועדות חזותית.
- ובנוסף לכך יש להבטיח כי כל המשתתפים בדיון יוכלו לראות ולשמוע זה את זה ברציפות וכי יתאפשר לעצור ולסניגורו לנהל שיחה חסויה ביחידות ובסודיות לפני הדיון, במהלכו ולאחריו.

חריגים:

1. דיון ראשון במעצרו של אדם ייערך בנוכחותו בלבד, ולא בהיוועדות חזותית.
2. בית המשפט רשאי לקבל בקשה למעצר עד תום הליכים בהיוועדות חזותית רק אם התקיים לפחות דיון מהותי אחד בבקשה זו בנוכחות העצור. (דיון מהותי: לרבות דיון שנשמע בו טענות בעניין דיון הראיות/עילת המעצר/ חלופת מעצר/ דיון שניתנה בו הסכמה למעצר עד תום ההליכים).
3. במידה ונמנעה מעצור פגישה עם סניגורו, לכן הדיון הראשון לאחר מכן יתקיים בנוכחותו בלבד, ולא בהיוועדות חזותית.